

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОБЛІК ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА»**

Студентки 2 курсу, 5м групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
спеціалізації «Облік і
податковий консалтинг»

Нижник Вікторії
Віталіївни

Науковий керівник
кандидат економічних наук

Найдьбонова Наталія
Володимирівна

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
доцент

Король Світлана Яківна

Київ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку

Кафедра обліку та оподаткування

Ступінь вищої освіти «магістр»

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Спеціалізація «Облік і податковий консалтинг»

Затверджую

Зав. кафедри _____ О.В.Фоміна

« _____ » _____ 2020 р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу студентів**

Нижник Вікторії Віталіївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи «Облік витрат операційної діяльності підприємства»

Затверджена наказом ректора від «18» грудня 2019 р. № 4355

2. Строк здачі студентом закінченої роботи «01» грудня 2020 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних і практичних аспектів обліку витрат та методів їх оптимізації, а також розробці шляхів удосконалення.

Об'єкт дослідження є процес обліку та управління витратами на ПрАТ «Елопак-Фастів».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку операційних витрат та методів їх оптимізації на підприємстві

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, класифікація та визнання витрат підприємства

1.2. Концептуальні основи обліку витрат операційної діяльності підприємства

Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ "ЕЛОПАК-ФАСТІВ"

2.1. Фінансовий облік витрат операційної діяльності підприємства

2.2. Відображення звітної інформації про витрати операційної діяльності підприємства

2.3. Облік витрат операційної діяльності підприємства у системі прийняття управлінських рішень

Висновки за розділом 2

РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРАТ "ЕЛОПАК-ФАСТІВ"

3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку витрат операційної діяльності ПрАТ "Елопак-Фастів"

3.2. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності ПрАТ "Елопак-Фастів"

Висновки за розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1.	Вибір теми ВКР	15.11.2019	15.11.2019
2.	Узгодження плану та оформлення завдання	18.12.2019	18.12.2019
3.	Подання статті на кафедру	25.06.2020	25.06.2020
4.	Вступ. Розділ 1	25.06.2020	25.06.2020
5.	Розділ 2	14.09.2020	14.09.2020
6.	Розділ 3. Висновки	19.10.2020	19.10.2020
7.	Попередній захист	25.11.2020	25.11.2020
8.	Подання завершеної (переплетеної) роботи	01.12.2020	01.12.2020

6. Дата видачі завдання «26» грудня 2019 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ Н.В. Найдьонова

8. Гарант освітньої програми _____ С.Я. Король

9. Завдання прийняла до виконання студентка _____ В.В. Нижник

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ Н.В.Найдьонова

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студентки Нижник В.В. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____

С. Я. Король

Завідувач кафедри
обліку та оподаткування _____

О.В. Фоміна

« ____ » грудня 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Економічна сутність, класифікація та визнання витрат підприємства.....	7
1.2. Концептуальні основи обліку витрат операційної діяльності підприємства.....	15
Висновки за розділом 1.....	18
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ "ЕЛОПАК-ФАСТІВ"	20
2.1. Фінансовий облік витрат операційної діяльності підприємства	20
2.2. Відображення звітної інформації про витрати операційної діяльності підприємства	25
2.3. Облік витрат операційної діяльності підприємства у системі прийняття управлінських рішень.....	28
Висновки за розділом 2.....	33
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ "ЕЛОПАК-ФАСТІВ".....	34
3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку витрат операційної діяльності ПрАТ "Елопак-Фастів".....	34
3.2. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності ПрАТ "Елопак-Фастів.....	39
Висновки за розділом 3.....	46
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що забезпечення нормального функціонування підприємства є неможливим без правильної організації обліку витрат, оскільки вони є одними з найважливіших факторів, що визначають розмір прибутків підприємств, а відповідно і їх фінансовий та майновий стан, конкурентоспроможність, ліквідність, платоспроможність та рентабельність. Підприємство ПрАТ «Елопак-Фастів» має низьку ліквідність. Це свідчить про те, що підприємство неспроможне швидко здійснювати розрахунки за своїми зобов'язаннями. У 2019 році спостерігається підвищення суми адміністративних витрат на 15% та витрат на збут на 25%. Дана тема є актуальною, так як допоможе знайти шляхи зниження витрат за допомогою сучасних систем управління витратами, а також на основі розробки субрахунків дасть змогу підприємству аналізувати та контролювати динаміку трансакційних витрат. Пояснювальна записка наведена в додатку А.

Ступінь дослідженості проблеми. Питання обліку витрат операційної діяльності підприємств досліджується такими вченими як: Івашкевич В.Б., Грицай О.І., Денисюк О.М., О.О.Андросенко, Л.В. Нападовська, В.Є.Труш, В.В. Сопко, М.В. Волкова, С.С.Гаркавенко, А.М.Турило. Напрямки вдосконалення системи управління витратами досліджуються такими вченими як: Шеремет А.Д., Коцюба О.С., Палій В.Ф., Гордієнко В.М. Сучасним методам управління витратами присвячено значну кількість наукових робіт вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: К. Друрі, Дж. Кларк, Аткинсон Е.А., Ландерс Р.Р., Янг С.М., Беррінгем Х.П.

У процесі дослідження опрацьовані національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші інструктивні вказівки і рекомендації Міністерства фінансів України, постанови Кабінету міністрів України, Закони України обліку витрат, облікові дані підприємства. У зазначених матеріалах досить незначно висвітлені особливості відображення у бухгалтерському обліку операційних витрат та порядок відображення їх у звітності. Все назване обумовило вибір даної теми магістерської роботи.

Мета випускної кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних і практичних аспектів обліку витрат та методів їх оптимізації, а також розробці шляхів удосконалення.

Виходячи з мети магістерської роботи її *завданням* є :

- ✓ систематизувати знання про економічну сутність, класифікацію та визнання витрат підприємства;
- ✓ провести огляд концептуальних основ обліку витрат операційної діяльності підприємства;
- ✓ розглянути фінансовий облік витрат операційної діяльності підприємства;
- ✓ узагальнити етапи процесу відображення звітної інформації про витрати операційної діяльності підприємства;
- ✓ дослідити сучасний стан обліку витрат операційної діяльності підприємства у системі прийняття управлінських рішень;
- ✓ запропонувати напрями і заходи удосконалення обліку витрат операційної діяльності підприємства ПрАТ "Елопак-Фастів";
- ✓ удосконалити управлінський облік витрат операційної діяльності підприємства ПрАТ "Елопак-Фастів".

Об'єктом дослідження є процес обліку та управління витратами на ПрАТ «Елопак-Фастів».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку операційних витрат та методів їх оптимізації на підприємстві.

Наукова гіпотеза полягає в тому, що належний облік витрат на підприємстві залежить від правильності оцінки витрат, обґрунтованості їх класифікації, точності визначення методу обліку витрат та калькулювання собівартості.

Методи дослідження. В роботі використовувались загальнонаукові та теоретичні методи дослідження, що дозволили вирішити проблемні питання з обраного напрямку дослідження. Дослідження проводилось з використанням таких методів дослідження як: порівняння для аналізу сучасних методів управління

витратами; узагальнення (визначення сутності поняття «витрати»); методи фінансово-економічного аналізу при аналізі господарської діяльності підприємства.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують облік витрат, офіційні статистичні матеріали, наукові статті, а також фінансова звітність ПрАТ «Елопак-Фастів».

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в теоретичному й організаційно-методичному обґрунтуванні та практичному вирішенні завдань, пов'язаних з удосконаленням обліку витрат операційної діяльності підприємства.

Одержані результати дослідження, які формують наукову новизну, визначаються за допомогою теоретичних та практичних положень:

набули подальшого розвитку:

- ✓ підходи до визначення поняття «витрати» та «управління витратами», що сприятиме більш чіткому їх розумінню для цілей обліку;
- ✓ методичні підходи до бухгалтерського обліку адміністративних витрат та витрат на збут (порядок обліку) шляхом доповнення нових субрахунків (921 «Загальні корпоративні витрати, 922 «Витрати на службові відрядження й утримання апарату управління, 923 «Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів загальногосподарського використання», 924 «Плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків», 931 «Витрати на оплату праці працівників залучених в сфері збуту», 932 «Витрати на пакування», 933 «Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів», 934 «Витрати на рекламу»», що забезпечить підвищення аналітичності облікової інформації;
- ✓ форми первинного обліку витрат операційної діяльності шляхом розробки документа «**Акт витрат сировини, матеріалів, напівфабрикатів та допоміжних матеріалів**», що сприятиме покращенню інформаційного забезпечення управління ресурсами на підприємстві;
- ✓ методичні підходи до управління витратами операційної діяльності

підприємства на підставі застосування елементів методу кайдзен-костингу, що сприятиме оптимізації витрат у ПрАТ «Елопак-Фастів».

Практична цінність дослідження. Практична цінність даного дослідження виявляється у тому, що аналіз діяльності підприємства та операційних витрат надасть змогу підприємству реально оцінити господарську діяльність підприємства і окреслити шляхи покращення обліку та управління операційними витратами у ПрАТ «Елопак-Фастів».

Основні наукові результати випускної кваліфікаційної роботи освітнього ступеня магістра опубліковано в Збірнику наукових статей студентів КНТЕУ за темою «Облік витрат як складова системи управління підприємством».

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність, класифікація та визнання витрат підприємства

Будь-яке підприємство, починаючи процес виробництва здійснює витрати матеріальних, трудових або фінансових ресурсів. Витрати є важливим показником який впливає на основний фінансовий результат діяльності – прибуток. Кожне підприємство прагне отримати максимальні прибутки, а це можливо завдяки оптимізації використання ресурсів. Тому підприємства повинні мати таку систему управління витратами, яка могла б підлаштовуватись до ринкової кон'юнктури, знизити витрати на продукцію при цьому не знижуючи якості та забезпечити ефективну виробничу діяльність. На сьогоднішній день підприємство не може обійтись без попереднього підрахунку витрат на виготовлення продукції, надання послуг або виконання робіт, а належно побудована система витрат дасть змогу подавати інформацію для прийняття рішень.

Еволюція знань щодо поняття «витрати» має свою історію та етапи становлення (Дод. А.1).

У теорії та практиці економічної діяльності поняття витрат не є однозначним. Це, насамперед, зумовлено використанням різних підходів трактування даного поняття науковцями. В нормативних документах, що регламентують порядок визначення витрат також спостерігається відхилення в визначеннях.

Як зауважує В.Б. Івашкевич «в узагальненому витрати є функцією виробництва і можуть трактуватись як: сукупність спожитої кількості ресурсів, яка вимірюється у фізичних одиницях витрат; вартісне вираження матеріальних і трудових витрат» [1, с.5]. Для того, щоб обчислити витрати у фізичних одиницях потрібно знати норму витрат на виробництво продукції. Перевагою такого обліку витрат є конкретне визначення кількості матеріалів, сировини тощо, які будуть використовуватись на різних стадіях виробничого процесу. Недоліком є те, що ці витрати будуть незіставні і їх не можна підсумувати у загальному вигляді.

Грицай О.І. трактує «визначення витрат з економічної точки зору як вибуття коштів або витрачання ресурсів незалежно від дати виникнення зобов'язань [2, с.68]. Спостерігаємо, що у визначенні цього науковця наслідком здійснення витрат є відтік грошових коштів з рахунку. В свою чергу, О.М. Денисюк із економічної точки зору пов'язує витрати із раціональним споживанням виробничих ресурсів та досягненням максимального прибутку [3, с.38]. Андросенко О.О. розглядає витрати на оплату праці як людський капітал, тому що відносини робітника і підприємця все більше набувають характеру співробітництва [4, с. 123]. На нашу думку, не велика кількість підприємців на даний час може вкладати кошти в розвиток працівників та отримувати очікувану віддачу від них. Ткаченко Н.М., на наш погляд у своєму визначенні не враховує витрати на оплату праці (трудові), які завжди мають місце у загальних витрат будь-якого підприємства. Бутинець Ф.Ф. стверджує, що витрати виробництва – це грошовий вираз величини ресурсів, використаних в процесі виробництва, та розмір яких можна безпосередньо віднести до конкретного виду продукції. Він ототожнює витрати та собівартість продукції. На нашу думку потрібно також враховувати фізичний обсяг спожитих ресурсів у визначенні витрат, а не тільки їх вартісну сторону. Нападовська Л.В. також пов'язує витрати із формуванням собівартості продукції. Труш В.Є. зазначає, витрати як «спожиті ресурси чи витрачені кошти для одержання результату [8, с.39]. Сопко В.В. розглядає витрати як процес перетворення грошей на ресурси діяльності. З даною думкою, ми не зовсім погоджуємось так як наслідком отримання ресурсів не завжди є відтік грошових коштів з поточного рахунку. Складенко В.К. так само як і О.І. Грицай та В.В. Сопко розглядає витрати як вартісний вимір затрачених ресурсів на виробництво. Також науковець у своєму визначенні враховує витрати інформаційних ресурсів. Бланк І.О. розглядає витрати як виражені в грошовій формі поточні витрати трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції. На відміну від інших науковців, Ю.С. Цалко розглядає поняття витрат з точки зору затраченої праці, не враховуючи матеріальні та інші витрати. Волкова М.В. розглядає витрати як процес

споживання ресурсів на відміну від інших науковців які схильються до думки, що витрати виникають внаслідок відтоку грошових коштів та збільшення зобов'язань. Гаркавенко С.С. пов'язує встановлення ціни із рівнем витрат які понесені на виробництво певного виробу, тому що попит визначає верхній рівень ціни, а її мінімальну величину – витрати. Турило А. М., Ю.Б.Кравчук, А.А.Турило стверджують, що витрати – “це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети” [15, с. 10]. Кінцевим результатом діяльності підприємства є отримання прибутку, тому Г.В. Нашкерська пов'язує витрати із процесом отриманням доходу.

Автором А.В. Череп запропоновано визначення витрат як економічної категорії, що відображає вартість матеріальних, трудових і інформаційних ресурсів та технологічного обслуговування процесу виробництва при створенні продукції. Думки авторів О.В. Олійник, І.В. Охріменко, О.І.Олійничук, Х.Зайдель щодо трактування поняття витрати збігаються так як вони розуміють, що витрати це вартість ресурсів які понесені на виробництво продукції. В.В. Кулішов бере за основу визначення із П(С)БО 16 «Витрати», що витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу.

Із вище написаного можна зробити висновок, що серед науковців не існує єдиного підходу щодо визначення категорії витрат. Систематизуючи підходи ми розробили таблицю, яка розкриває економічну сутність витрат з різних поглядів авторів (Дод. Б). На нашу думку, трактування науковців можна поділити за такими напрямками: вартісний, ресурсний та економічний. Вся узагальнена інформація наведена в схемі, що розкриває дану категорію (Дод. В). Ресурсний підхід розкриває витрати, як придбані або використані у виробництві матеріальні, трудові, інформаційні ресурси. За грошового підходу витрати трактуються як виражені в грошовій формі витрачені ресурси, матеріали, товари, послуги, що використані в процесі господарської діяльності. Економічний підхід поєднує в

собі як грошовий так і ресурсний де результатом здійснення витрат є отримання прибутку, а оптимізація витрат є одним із основних напрямків підприємства.

Податковий кодекс України (пп. 14.1.27) містить визначення витрат як суми будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником) [28]. У Господарському кодексі України [39] та Цивільному кодексі України [40] розглядають витрати з точки зору збитків, які понесені стороною: їх перелік передбачений абз. 2 ч. 1 ст. 225 ГКУ. Отже, на нашу думку, витрати – це сукупність матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів у вартісному або натуральному вираженні, формування яких спричиняє зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу.

Різноманітність витрат, які виникають у підприємства в процесі виробництва зумовлює класифікувати їх згідно певних ознак. Класифікація допоможе ідентифікувати витрати за критеріями для прийняття релевантних господарських рішень. Класифікація витрат – це поділ і одночасне об'єднання різних витрат, однорідних за визначеними ознаками [31, с.3]. Дослідивши різноманітні підходи до класифікації витрат та узагальнивши досвід провідних науковців, наведемо класифікаційні ознаки витрат, що найчастіше використовуються на практиці (Дод. Г).

Згідно ПСБО 16 «Витрати» витрати операційної діяльності групуються за такими економічними елементами:

- матеріальні затрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати.

До складу елемента «матеріальні затрати» входить вартість сировини, матеріалів, напівфабрикатів, запасних частин, будівельних матеріалів, палива та енергії, тобто все те, що становить основу виробничої собівартості продукції. До складу елемента «витрати на оплату праці» включається фонд оплати праці, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та інші виплати. Елемент «Відрахування на соціальні заходи» включає відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства, відрахування на інші соціальні заходи. До складу елемента «Амортизація» включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів. Елемент «Інші операційні витрати» включає витрати операційної діяльності, які не увійшли до складу попередніх елементів (наприклад, витрати на відрядження).

За ступенем реагування на зміну обсягів діяльності витрати поділяють на:

- умовно-постійні;
- змінні.

До умовно-постійних відносять такі витрати, розмір яких не змінюється внаслідок зміни обсягів виробництва. До постійних належать витрати, пов'язані з управлінням діяльністю підприємства, а також витрати на забезпечення господарських потреб виробництва. Змінні витрати включають у себе ті види витрат, величина яких змінюється зі зміною обсягів виробництва. До таких витрат належать витрати матеріалів та сировини, запасних частин, палива та електроенергії тощо.

За періодами витрати підприємства поділяють на:

- витрати поточного періоду;
- витрати майбутніх періодів.

Витрати поточного періоду - це витрати на управління, збут товарів (продукції) та інші операційні витрати, які належать до того періоду, у якому вони були здійснені. Витрати майбутніх періодів - це витрати, що мали місце протягом

поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів.

За центрами відповідальності чи місцем виникнення витрати поділяють на витрати відділу, дільниці, служби, іншого структурного підрозділу підприємства. Центр відповідальності – це певна складова усередині підприємства на чолі якої стоїть відповідальна особа. Розподіл підприємства на центри відповідальності допоможе проаналізувати причини виникнення тих чи інших витрат, їх оперативний розрахунок відповідно до стадії виробничого процесу.

За ступенем однорідності витрати поділяють на прості (одноеlementні) та комплексні. Прості витрати мають однорідний зміст, тобто складаються з одного елементу витрат, наприклад, заробітна плата або амортизаційні відрахування. До складу комплексних витрат включають елементи з різною економічною природою, наприклад, витрати на зберігання, підсортування товарів.

За можливістю контролю в конкретному структурному підрозділі розрізняють контрольовані та неконтрольовані витрати в даному центрі відповідальності. Контрольованими вважають такі витрати, які менеджер може контролювати та активно впливати на них. Неконтрольовані витрати – це ті, які формуються поза впливу менеджера конкретного центру відповідальності. Але неконтрольовані витрати, щодо одного центру відповідальності можуть контролюватись іншим центром.

За принципами організації (управління) – витрати, що плануються, та позапланові витрати.

Дослідження поглядів на класифікацію витрат, які висвітлюються у сучасній економічній літературі дає змогу зробити висновок, що у науковців відсутній єдиний підхід до її проведення. Так, В.В. Сопко у своїх працях виділяє такі напрями групування витрат: за ознаками елементів собівартості, за віднесенням до готової чи незавершеної виробництвом продукції, за способом віднесення на об'єкт обліку, за способом віднесення до звітнього, розрахункового (калькуляційного) періоду [32, с.290]. Узагальнюючи класифікацію науковця В.В. Сопко (Дод. Г), ми можемо зробити висновок, що групування по деяким

елементам збігається із наведеним в Методичних рекомендаціях з формування складу витрат та порядок їх планування у торгівельній діяльності, а саме: розподіл витрат за центрами відповідальності, техніко-економічними факторами (на постійні та змінні) та залежно від охоплення планом на планові та непланові). Науковець П.Й. Атамас у своїй роботі класифікує витрати в залежності від періоду отримання доходу від понесених витрат: вичерпані (спожиті) витрати – це збільшення зобов'язань або зменшення активів у процесі поточної діяльності для отримання доходу звітного періоду, невичерпані (неспожиті) витрати – для отримання доходу або іншої вигоди в майбутніх періодах. В залежності від прийняття управлінського рішення автор виділяє такі нові види витрат як: релевантні витрати, нерелевантні, маржинальні витрати середні, дійсні, можливі, постійні та змінні [33,с.35]. Дослідження економічної літератури дає можливість зробити висновок що загальній класифікації витрат приділяється значна увага і дане питання досить широко розкрито.

За МСФЗ витрати визнаються на основі зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій. Принципи формування витрат за П(С)БО збігаються з підходами МСФЗ. Однак, істотні відмінності можуть виникнути при формуванні собівартості. Наприклад, згідно із П(С)БО 16 до собівартості включаються нестачі та втрати від псування матеріальних цінностей у цехах або оплата простоїв, тобто має місце зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не приводить до збільшення активів. Відповідно до МСФЗ такі витрати негайно визнаються у звіті про прибутки та збитки як видатки, що не дають майбутніх економічних вигід або перестають визнаватися активом у балансі.

У GAAP USA визнання – це процес включення елемента звітності (активу, зобов'язання, доходу, витрат та ін.) у фінансову звітність. Будь-який елемент визнається при виконанні чотирьох умов (критеріїв визнання):

- відповідає визначенню, вказаному в положенні FASB CON 6 «Елементи фінансової звітності»;

- може бути вимірний;
- релевантний, тобто інформація про нього може впливати на вирішення користувачів звітності;
- інформація про елемент є такою, що перевіряється, достовірна і нейтральна [34].

Як правило, витрати і збитки визнаються в звітності в той момент, коли економічні вигоди споживаються для виробництва продукції (робіт, послуг). За Податковим кодексом України витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг. Можемо зробити висновок, що визнання витрат у нормативних джерелах збігаються так як витрати визнаються разом із визнанням доходів, які отримує підприємство після здійснення споживання ресурсів (Дод.Д).

На основі проведеного аналізу та узагальнення опрацьованих матеріалів можна зробити висновок, що найбільш поширеним трактуванням поняття витрати серед науковців є їх вартісний вимір, тобто грошовий вираз використаних ресурсів на виробництво продукції. Витрати можна класифікувати за різними ознаками з метою полегшення управління ними.

1.2. Концептуальні основи обліку витрат операційної діяльності підприємства

Прийняті законодавчі акти, що діють на території України, направлені на те, щоб суб'єкти підприємницької діяльності мали однакові умови для її здійснення, незалежно від організаційних форм та форм власності підприємств, однакові права, а також в однаковій мірі відповідали за результати своєї діяльності.

На сьогодні в Україні питанням бухгалтерського обліку приділяється особливо велика увага, так видано численний ряд нормативних документів, які регулюють порядок організації та ведення бухгалтерського обліку. Поряд з цим видано ряд документів, які встановлюють порядок ведення податкового обліку, тобто визначення складу доходів та витрат підприємства з метою обчислення прибутку, що підлягає оподаткуванню. Також розроблено Програму

реформування системи бухгалтерського обліку із застосування міжнародних стандартів, що докорінно змінюють існуючу систему бухгалтерського обліку і дають можливість користуватися публічною бухгалтерською звітністю іноземним інвесторам та самим керівникам.

Питання бухгалтерського обліку підприємницької діяльності встановлюються і регулюються законодавчими актами, нормативними документами Міністерства економіки, Міністерства фінансів України. Усі суб'єкти підприємницької діяльності мають вести свій бухгалтерський облік у відповідності до вимог національних / міжнародних стандартів та інших законів і підзаконних актів України. Правові основи регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а також прийнятими П(С)БО в Україні [27].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [36] визнав сферу і порядок застосування національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. В Україні 2012 рік став початком переходу на ведення обліку та складання звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності для окремих суб'єктів господарювання.

У складі Міжнародної фінансової звітності відсутній спеціальний стандарт, який би регулював облік і порядок відображення у звітності витрат на відміну від П(С)БО. Облік витрат підприємства ведеться виходячи зі стандартів бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО №16 «Витрати» [24]. Це положення визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності. В подальшому для дослідження концептуальних основ обліку витрат доцільно здійснити порівняння міжнародних та національних стандартів обліку витрат в частині визначення, класифікації, елементів, визнання та оцінки. Як видно з Додатку Е, визначення витрат за МСФЗ та П(С)БО ідентичні. Згідно МСБО 2 «Запаси» витрати класифікуються як витрати на придбання, обробку та інші

витрати. У П(С)БО 16 «Витрати» не міститься вищенаведеної класифікації, вона є більш детальнішою. Наприклад, залежно від виду діяльності витрати поділяються за економічними елементами і статтями витрат. Крім того, виділяють також прямі і непрямі витрати, змінні і постійні, поточні витрати, витрати минулих та майбутніх періодів. В П(С)БО міститься детальний перелік витрат, які не визнаються витратами та не включаються у звітність на відміну від МСФЗ. За МСФЗ витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками за конкретними статтями доходів, що припускає одночасне визнання прибутків та витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій. Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» витрати визнаються у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди. Як висновок можна сказати, що є чимало спільного між національними системами обліку та міжнародними, це свідчить про те, що наша країна активно переймає досвід інших країн.

Наказом Міністерства Фінансів України від 23.05.03. р. №363 «Про внесення змін до деяких положень (стандартів) бухгалтерського обліку» було внесено зміни до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [38]. Зміни стосувалися створення резервів сумнівних боргів за іншою поточною дебіторською заборгованістю, а ці зміни мають пряме відношення до витрат діяльності. П(С)БО 10 містить інформацію про списання безнадійної дебіторської заборгованості у складі інших операційних витрат.

Однією із складових Форми №2 «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід) є розділ 3 «Елементи операційних витрат». Національне положення (стандарт) №1 визначає склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття даного елемента [26].

Здійснюючи облік витрат підприємства бухгалтерія спирається на «План рахунків» та «Інструкцію про використання плану рахунків бухгалтерського

обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій». [37]. Дана Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації методом подвійного запису про надходження і наявність активів, фактів фінансово-господарської діяльності та відображення інформації про витрати підприємства.

Концептуальна основа фінансової звітності була створена для усунення відмінностей щодо трактувань елементів фінансової звітності, використання різних критеріїв визнання статей фінансових звітів та вибір різних баз оцінки. Визначення витрат в даному документі включає збитки та витрати, які виникають під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання [25].

Згідно Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування [30] витрати розглядаються у грошовій формі витраченої праці та спожитих ресурсів.

Нормативні документи з організації обліку витрат діяльності та їх аналізу наведені у Додатку Ж. Крім нормативної бази та законодавчих документів з питань теми дослідження в процесі написання роботи була опрацьована теоретична література. Оглядаючи спеціальну літературу щодо обліку витрат слід відмітити, що питанню формування витрат та порядку їх відображення у фінансовій звітності згідно з вимогами П(С)БО 16 «Витрати» приділяється багато уваги. Про це свідчать статті провідних авторів, присвячених цій темі, зокрема Горицька Н. «Бухгалтерський облік і відображення у фінансовій звітності витрат відповідно до П(С)БО «Витрати», Зубілевич С. «Звіт про фінансові результати», Шинкур І. «Учёт расходов по-новому», Буфатіна І. «Особенности обліку витрат за національними стандартами».

Щодо спеціальної літератури з аналізу, то слід зауважити, що незважаючи на зміни в законодавстві методика аналізу залишається незмінною, тому можливо користуватися посібниками таких відомих авторів як: Крамаренко Г.О., Бутинець Ф.Ф. та інші. Огляд спеціальної літератури з методології бухгалтерського обліку та аналізу витрат операційної діяльності наведена у Додатку З.

Необхідність дослідження нормативно-правового регулювання витрат є

актуальним через постійні нововведення законодавчих документів. Законодавчо-нормативна база обліку витрат вітчизняних підприємств представлена різноманітною кількістю законів, національних положень, інструкцій тощо.

Висновки за розділом 1

Витрати є важливим показником який впливає на основний фінансовий результат діяльності – прибуток. Кожне підприємство прагне отримати максимальні прибутки, а це можливо завдяки оптимізації використання ресурсів. Тому підприємства повинні мати таку систему управління витратами, яка могла б підлаштовуватись до ринкової кон'юнктури, знизити витрати на продукцію при цьому не знижуючи якості та забезпечити ефективну виробничу діяльність.

У теорії та практиці економічної діяльності поняття витрати не є однозначним. Це, насамперед, зумовлено використанням різних підходів трактування поняття «витрати» науковцями. В нормативних документах, що регламентують порядок визначення витрат також спостерігається відхилення в визначеннях. Різноманітність витрат, які виникають у підприємства в процесі виробництва зумовлює класифікувати їх згідно певних ознак. Класифікація допоможе ідентифікувати витрати за критеріями для прийняття релевантних господарських рішень.

З метою гармонізації національних стандартів до вимог міжнародної практики проведено порівняльний аналіз чинних міжнародних та національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Проведені дослідження дозволили виявити та систематизувати основні проблеми, що виникають при формуванні витрат та відображенні їх в бухгалтерському обліку та стали підґрунтям при формуванні подальших науково-методичних розробок у сфері обліку витрат підприємства.

РОЗДІЛ II

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЕЛОПАК-ФАСТІВ»

2.1. Фінансовий облік витрат операційної діяльності підприємства

ПрАТ «Елопак-Фастів» - підприємство, що спеціалізується на виробництві паперової і картонної тари – ламінованих картонних пакетів «Пюр-Пак» для фасування молочних та інших рідких продуктів. Всі структурні підрозділи знаходяться у м. Фастові за адресою вул. Великоснітинська, 67.

Будівництво заводу споживчої тари почалося в кінці 1968 року, здійснювало його Білоцерківське будівельно-монтажне управління №37. Свою першу продукцію завод випустив 30 березня 1971 року і з квітня цього року розпочалося серійне виробництво комбінованого матеріалу (бумага+поліетилен+парафін) для пакування молока і молочних продуктів. У 1986-88рр. була проведена реконструкція підприємства. Підприємство здійснило перехід на випуск нового більш прогресивного виду упаковки. Стажування робітників по опануванню нової техніки проходило в ФРН та Італії. Найбільшого виробництва досягнуто в 1990

році 547,5млн.шт. Чисельність працівників становила 375чол. Продукція підприємства постачалась у Росію, Білорусію, Прибалтику, Казахстан, Молдову, Грузію, Вірменію.

У зв'язку із придбанням контрольного пакету акцій шведською компанією «Елопак А.С.» назва акціонерного товариства змінилась на ПрАТ «Елопак-Фастів». Головою правління є Майкл Коррі. З 28.06.1997 дане підприємство зареєстроване платником ПДВ. ПрАТ «Елопак-Фастів» застосовує загальну систему оподаткування згідно якої ставка податку на прибуток становить 18%. Підприємство використовує позамовний метод обліку витрат при якому в обліку витрати групуються за замовленнями на виготовлення окремого виробу, партії виробів чи на виконання певного обсягу робіт. Тобто об'єктом обліку витрат при цьому методі є окреме замовлення. Калькулювання собівартості отриманого продукту здійснюється лише після повного виконання і закриття замовлення, незалежно від тривалості його виконання.

На основі розробленого та затвердженого штатного розкладу керівників, спеціалістів, службовців та чисельності робітників розроблена організаційна схема підприємства. На сьогодні усі дільниці основного та допоміжного виробництва забезпечені робочими кадрами необхідної кваліфікації.

Затверджена схема організаційної структури управління (Дод. И). Діюча організаційна структура управління підприємством має лінійно-функціональний тип. Лінійно-функціональна організаційна структура є найпоширенішою в середовищі підприємств, що зростають, переходячи з категорії малих до категорії середніх. Управління такими підприємствами потребує більшого професіоналізму у виконанні окремих функцій, але централізація управління при цьому зберігається. Лінійно-функціональна структура дає змогу організувати управління за лінійною схемою, при цьому функціональні служби лише допомагають вищому керівництву кваліфіковано обґрунтувати те чи інше управлінське рішення. Така структура управління завдяки лінійному підпорядкуванню забезпечує оперативну реалізацію управлінських рішень, сприяє підвищенню ефективності роботи функціональних відділів, дає змогу досить швидко маневрувати ресурсами, що

вкрай необхідно на етапі зміцнення ринкових позицій фірми. Але така структура непридатна для підприємств, що здійснюють технологічні зміни, оскільки терміни підготовки та прийняття управлінських рішень розтягуються.

Основні переваги:

- швидка реалізація управлінських рішень;
- висока спеціалізація, що призводить до підвищення ефективності роботи функціональних служб;
- висока компетентність спеціалістів, які відповідають за здійснення конкретних функцій.
- відповідність структури обраній стратегії діяльності підприємства.
- поєднання принципу спеціалізації управління з принципом єдності керівництва.

Основні недоліки:

- неефективність в умовах частих змін технологій виробництва;
- незручність у випадках частого оновлення номенклатури продукції;
- уповільнення процесу підготовки та прийняття рішень;
- недостатня гнучкість при вирішенні нових завдань;
- ускладнена координація діяльності функціональних підрозділів з упровадженні нових програм;
- ускладнена реалізація внутрішньовиробничих конструкторських і технологічних новацій без залучення керівників вище ланки;
- надмірний розвиток вертикальної складової системи управління.

Аналіз господарської діяльності ПрАТ «Елопак-Фастів» на основі фінансової звітності (дод.К) наведено в додатку К.1. На підприємстві облік витрат у фінансовому напрямі здійснюється за економічними елементами. Згідно з П(С)БО 16 «Витрати», витрати операційної діяльності групуються за такими елементами:

- матеріальні затрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;

- амортизація;
- інші операційні витрати [24]

До складу елемента "Матеріальні затрати" включається вартість витрачених у виробництві (крім продукту власного виробництва):

- сировини й основних матеріалів;
- купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів;
- палива й енергії;
- будівельних матеріалів;
- запасних частин;
- тари й тарних матеріалів;
- допоміжних та інших матеріалів.

До складу елемента "Витрати на оплату праці" включаються заробітна плата за окладами й тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці.

Відрахування на соціальні заходи включають: відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства, відрахування на інші соціальні заходи.

До складу елемента "Амортизація" включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів.

Інші операційні витрати охоплюють елементи, які не увійшли до попередніх.

Хоча згідно П(С)БО підприємства мають право самі установлювати перелік і склад статей калькулювання продукції. За національними стандартами витрати поділяють на ті, які становлять виробничу собівартість та ті, які не включаються до собівартості реалізованої продукції.

- До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:
- прямі матеріальні витрати;

- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Рахунок 23 «Витрати» використовується для узагальнення інформації про виробничу собівартість продукції (робіт, послуг). За дебетом рахунку 23 "Виробництво" відображаються прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також розподілені загальновиробничі витрати і втрати від браку продукції (робіт, послуг) з технологічних причин, за кредитом - вартість фактичної виробничої собівартості заведеної виробництвом готової продукції (у дебет рахунків 26, 27), вартість виконаних робіт і послуг (у дебет рахунку 90), собівартість виготовлених у допоміжних (підсобних) виробництвах виробів, робіт, послуг (інструменту, енергії, ремонтно-транспортних послуг тощо). Аналітичний облік за рахунком 23 "Виробництво" ведеться за видами виробництв, за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється. На великих виробництвах аналітичний облік витрат може вестися за підрозділами підприємства та центрами витрат і відповідальності.

Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Склад витрат наведено в Додатку Л.

Для обліку витрат в Плані рахунків передбачено рахунки класу 8 "Витрати за елементами" і рахунки класу 9 "Витрати діяльності". Всі рахунки, як 8-го так і 9-го класу активні, вони не мають сальдо. В Додатку М наведено характеристику рахунків, які використовуються на підприємстві для накопичення інформації про витрати операційної діяльності підприємства.

Характеристика рахунків класу 8 "Витрати за елементами" представлена в Додатку Н. Інформація з рахунків 8-го класу "Витрати за елементами" допомагає без додаткових перегрупувань заповнити відповідний розділ форми №2 "Звіт про фінансові результати". [84]

На рахунках 9-го класу збирають інформацію про ті ж самі витрати підприємства але вже не за елементами, а по видах діяльності і в розрізі функціональних ознак.

Діючою методологією передбачено, що малі підприємства можуть для обліку витрат використовувати рахунки тільки класу 8. Всі інші підприємства для обліку витрат використовують рахунки 8-го та 9-го класів. Причому можливі два варіанти: 1) з використанням рахунків як 8-го так і 9-го класу; 2) з використанням тільки 9-го класу. На підприємстві ПАТ “Елопак-Фастів” відображення витрат в обліку відбувається з використання 9 класу рахунків (Дод.П). З кредиту рахунків 8 та 9 класу, при їх закритті, суми відображених витрат списуються в дебет рахунку 79 ”Фінансові результати”. Розглянемо відображення господарських операцій з використанням 8 класу рахунків, яке представлено в Додатку Р.

Розгляд методичних підходів до обліку витрат операційної діяльності є доцільним для створення достовірної та неупередженої інформації, що дозволить користувачам приймати оперативні управлінські рішення.

2.2. Відображення звітної інформації про витрати операційної діяльності підприємства

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі - Закон) визначено принципи, на яких ґрунтуються бухгалтерський облік та фінансова звітність. Згідно з принципом нарахування для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів [85].

Узагальнені дані про витрати діяльності наводяться в Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2), який є джерелом інформації для здійснення оцінки потенційних змін економічних ресурсів господарюючого суб'єкту, прогнозування майбутніх грошових потоків та здійснення інших видів

прогнозів. Відповідно до п. 4 р. I НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» кількість статей Звіту про фінансові результати не регламентована, підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття за виключенням тих випадків, коли така інформація була в попередньому звітному періоді) [86]. Звіт про фінансові результати - це звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.

У статті "Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)" показується виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) визначається згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", 16 "Витрати", 30 "Біологічні активи".

У статті "Адміністративні витрати" відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. У статті "Витрати на збут" відображаються витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів) - витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів), рекламу, доставку продукції споживачам тощо.

У статті "Інші операційні витрати" відображаються собівартість реалізованих виробничих запасів, необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості відповідно до пункту 11 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість"; втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції, товарів, робіт, послуг) і т.д. В Додатку С наведено порядкове заповнення рядків про витрати у Звіті про фінансові результати з урахуванням Методрекомедацій № 433 [89] та Методрекомедацій № 476 [88]. В розділі III «Елементи операційних витрат» наводиться інформація про елементи

операційних витрат (на виробництво і збут, управління, інші операційні витрати), здійснених підприємством протягом звітної періоду. При цьому сума внутрішнього обороту, тобто тих витрат, які складають собівартість продукції (робіт, послуг), виробленої та спожитої самим підприємством, – не враховується. В Додатку Т наведено порядкове заповнення рядків про операційні витрати за елементами.

Підготовка фінансової звітності виконується з дотриманням певних принципів, як наприклад повного висвітлення чи послідовності, повний перелік яких наведено і визначено в п.18 П(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Законі України про бухгалтерський облік та фінансову звітність. Основа фінансової звітності – це складання Балансу (форма №1). Регулює складання Балансу та склад його статей НПсБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Баланс - це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Що до відображення витрат, то в статті «Основні засоби» відображається поряд з іншими показниками сума нарахованого зносу основних засобів. Знос необоротних активів відображається в рядку 1012, а накопичена амортизація в 1002. В статті «Незавершене виробництво» відображаються витрати на незавершене виробництво та незакінчені роботи, а також вартість напівфабрикатів власного виробництва і валова заборгованість замовників по контрактам. В статті «Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги» відображається заборгованість покупців чи замовників за надані їм продукцію, товари, роботи чи послуги за чистою вартістю реалізації за вирахування резерву сумнівних боргів. В складі витрат майбутніх періодів відображаються витрати, що мали місце в даному звітному періоді чи попередніх періодах, але відносяться до наступних звітних періодів. У складі забезпечень майбутніх витрат та платежів відображаються нараховані в звітному періоді майбутні витрати та платежі величина яких може бути визначена лише шляхом попередніх (прогнозних) оцінок. Примітки до річної фінансової звітності (Форма №5) є наступним документом фінансової звітності в якому відображаються витрати. Примітки до

фінансової звітності — сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію й обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними стандартами. Хоч даний документ регулюється Наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 року №302, важливим є факт того, що даний наказ повністю спирається на принцип та методи ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні [91]. Підприємство може подавати звіт використовуючи не всі частини даного документу виходячи зі специфіки діяльності. До цієї форми звітності потрапляють фінансові та інвестиційні витрати.

Підсумовуючи вище написане, можемо зробити висновок, що витрати, визначені за правилами бухгалтерського обліку повною мірою беруть участь при розрахунку об'єкта оподаткування податком на прибуток. Фінансовий результат до оподаткування розраховується у Звіті про фінансові результати шляхом визначення різниці між доходами та витратами. Таким чином витрати є важливою складовою при складанні фінансової звітності та визначення суми податку на прибуток.

2.3. Облік витрат операційної діяльності підприємства у системі прийняття управлінських рішень

Управлінський облік не є самостійним бухгалтерським обліком. Він є продовженням, а точніше поглибленням, деталізацією даних бухгалтерського (фінансового) обліку в частині витрат та доходів діяльності. Він будується суто для конкретного підприємства. Його побудова базується на даних фінансового обліку. Його завданням є розкриття відповідності або невідповідності затрат бізнес-плановим показникам.

На побудову управлінського обліку впливає різна маркетингова, технологічна та інша інформація. Ця інформація може вплинути на оптимізацію управлінських рішень щодо скорочення затрат, збільшення доходів, одержання додаткового прибутку або зменшення збитків.

Між управлінським та фінансовим бухгалтерським обліком є багато спільного:

- єдина система первинного обліку;
- загальні принципи побудови обліку;
- єдине професійне середовище.

Порівняльна характеристика управлінського та фінансового обліку представлена в Додатку У.

Організація бухгалтерського управлінського обліку [92] відбувається в три етапи. На першому, *методологічному етапі*, обирається модель управлінського обліку в залежності від його мети, визначаються об'єкти та методи обліку витрат, елементи методу бухгалтерського обліку, які будуть служити для формування інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень (план рахунків управлінського обліку, склад калькуляційних статей тощо). На другому, *технічному етапі*, обираються склад реєстрів аналітичного обліку форми внутрішньої звітності, визначаються напрямки руху інформації в середині підприємства. Третій, *організаційний етап*, передбачає розподіл обов'язків між працівниками в системі управлінського обліку.

В практиці підприємств, що працюють в умовах ринку, намітилися наступні підходи до побудови аналітичних рахунків управлінського обліку:

- за центрами виникнення витрат;
- за центрами відповідальності за витрати, що виникають;
- за центрами рентабельності.

Центри виникнення витрат - це окремі структурні підрозділи підприємства, в яких можна організувати нормування, планування та облік витрат з метою спостереження, контролю та управління витратами, а також оцінки їх використання.

В економічній літературі та на практиці розглядаються два підходи до вибору складу витрат, що групуються за місцями їх виникнення:

- прямі та непрямі витрати, пов'язані із роботою даного підрозділу, служби, видом діяльності;

- непрямі витрати, що виникають в даному підрозділі та носять загальний характер для всіх видів товарів і не можуть бути віднесені на окремий вид товарів прямим шляхом.

Прямі витрати обліковують за видами товарів без їх узагальнення за місцями виникнення витрат.

Центр відповідальності - це таке групування витрат, яке дозволяє поєднувати в одному обліковому процесі місця виникнення витрат з відповідальністю їх керівників.

Центр рентабельності - різновид центрів відповідальності, в яких дохід є грошовим виразом реалізованої продукції; витрати - грошовий вираз використаних ресурсів, а прибуток - різниця між доходом та витратами.

Групування витрат є прерогативою органів управління самого підприємства і зумовлене потребою безпосереднього управління витратами в межах підприємства.

Враховуючи особливості витрат та формуючи систему управління ними, можна зазначити низку вимог до системи управління, а саме:

- недопущення зайвих витрат;
- дотримання стандартів та вдосконалення їх;
- вдосконалення інформаційного забезпечення;
- системний підхід до управління витратами;
- орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства;
- підвищення якості продукції;
- впровадження методів зниження витрат;
- управління витратами на різних стадіях життєвого циклу продукції [93].

Метою управління витратами на підприємстві є підвищення ефективності виробництва на основі вирішення певних завдань які наведені в Додатку Ф.

Система управління витратами складається із взаємопов'язаних складових таких як:

- планування необхідне для визначення розміру витрат необхідного для ефективної роботи, а також прогнозування прибутків.

- організація управління витратами полягає у визначенні суб'єктів управління, об'єктів витрат та місць їх формування для подальшого аналізу перевитрат або економії ресурсів.

- мотивація проводиться для того, щоб заохотити працівників до пошуку способів зменшення витрат та контролю за дотриманням норм.

- контроль призначений для перевірки розмірів витрат, які були здійсненні, а також виявлення фактичних відхилень від запланованих (Дод.Х)

Облік забезпечує відображення витрат на рахунках обліку, їх оцінку та узагальнення у різних формах звітності. Облік забезпечує не лише своєчасне і повне відображення фактичного розміру витрат, але й контроль за використанням ресурсів [94]. Основною метою обліку є надання інформації для здійснення аналізу витрат та прийняття рішень.

На різних підприємствах і навіть у різних виробництвах та господарствах одного й того самого підприємства облік витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції ведуть різними методами залежно від галузевих особливостей, масштабів і періодичності випуску продукції, організації та технології виробництва, методики планування, стану технічного нормування та інших факторів. Загалом ці методи можна розподілити на попроцесний, попередільний, позамовний та нормативний (Дод. Ц). Інформація про витрати дає можливість визначити: яку ціну на продукції слід встановити; який процес є найбільш економним; який підрозділ використовує ресурси найефективніше; який замовник забезпечує найбільший внесок у прибуток підприємству.

За попроцесним методом виробничий процес на підприємствах поділяють переважно на стадії або процеси, по яких можна організувати облік витрат. Такий поділ дає можливість посилити контроль за витратами і перетворити частину непрямих витрат на прямі (стосовно процесів), що позитивно впливає на точність калькуляційних розрахунків у разі виробництва не одного, а декількох продуктів. Вартість витрат усіх стадій оброблення (виготовлення) з додатком належної частки непрямих витрат ураховують за статтями калькуляції на весь випуск продукції, робіт і послуг. Об'єкти обліку витрат збігаються з об'єктами

калькулювання, тому середню собівартість одиниці випущеної продукції, виконаних робіт і наданих послуг визначають шляхом ділення вартості всіх вироблених за звітний період (місяць) витрат у цілому і по кожній статті на кількість.

Сутність попередільного методу полягає в тому, що облік витрат ведеться по переділах, навіть якщо в одному переділі отримують продукцію різних видів. У зв'язку з тим, що напівфабрикати, отримані в одному переділі, служать вихідним матеріалом у наступному переділі, виникає необхідність в їх вартісній оцінці для включення у собівартість продукції наступного переділу.

Основною сферою застосування позамовного методу є індивідуальні виробництва з механізованими процесами обробки матеріалів, де виготовляються неповторювальні або рідко повторювальні екземпляри продукції складних видів, а також виробництва, що випускають дослідні зразки продукції, і допоміжні виробництва. При позамовному методі всі прямі витрати враховуються в розрізі встановлених статей калькуляції за окремими виробничими замовленнями, інші витрати враховуються за місцем їх виникнення та включаються до собівартості окремих замовлень відповідно до встановленої бази розподілу. Решта витрат враховуються за місцями їх виникнення, призначенням і статтями калькуляції. Тобто, об'єктом обліку витрат і об'єктом калькулювання є виробниче замовлення.

Нормативний метод вносить лише додаткове групування витрат у розрізі встановлених норм та відхилень від цих норм. Нормативний метод обліку витрат виробництва дає змогу своєчасно виявляти та встановлювати причини відхилення фактичних витрат від діючих норм основних витрат і кошторисів витрат на обслуговування виробництва й управління. При нормативному методі повинен здійснюватися систематичний облік змін діючих норм. Цей облік ведеться на підставі повідомлень про зміни норм і використовується для уточнення нормативних калькуляцій. Характерним для системи нормативного обліку є своєчасне оновлення нормативів у результаті здійснених заходів із технічного розвитку та вдосконалення організації виробництва. При нормативному методі обліку витрат на виробництво і

калькулюванні собівартості продукції підставою для визначення фактичної собівартості є нормативна калькуляція [35]. Основою для складання нормативних калькуляцій собівартості окремих видів виробів і напівфабрикатів є розроблені нормативи витрат. На відміну від планових калькуляцій, в основі яких лежать середньорічні нормативи витрат, нормативні калькуляції складаються за нормами, що діють у цьому звітному періоді.

Висновки за розділом 2

Одним із важливих показників діяльності підприємства є витрати. Кожне підприємство в ході своєї діяльності несе певні витрати на виробництво продукції. Витрати матеріальних, трудових, нематеріальних, фінансових ресурсів, які враховуються в собівартість продукції називаються операційними витратами. В ринкових умовах виникає необхідність управляти ресурсами, щоб забезпечити їх раціональне використання, що понесе за собою зниження витрат та максимізацію прибутків.

Оптимізація витрат забезпечує зменшення кількості спожитих ресурсів, збільшення продуктивності праці та рентабельності продукції. Завдяки системі управління витратами суб'єкти господарювання можуть планувати та контролювати вхідні ресурси, аналізувати причини перевитрат та відслідковувати місце утворення витрат. Облік витрат займає одну з основних складових системи управління витратами так як за його допомогою акумулюється вся інформація про понесені витрати. Облік витрат надає дані для аналізу відхилень від норм для прийняття управлінських рішень.

Витрати, визначені за правилами бухгалтерського обліку повною мірою беруть участь при розрахунку об'єкта оподаткування податком на прибуток. Фінансовий результат до оподаткування розраховується у Звіті про фінансові результати шляхом визначення різниці між доходами та витратами. Таким чаном витрати є важливою складовою при складанні фінансової звітності та визначення суми податку на прибуток.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЕЛОПАК-ФАСТІВ»

3.1. Напрями і заходи удосконалення обліку витрат операційної діяльності ПрАТ «Елопак-Фастів»

Ефективність діяльності ПрАТ «Елопак-Фастів» значно залежить від ефективності організації бухгалтерського обліку та налагодження інформаційних потоків з метою задоволення питань стейкхолдерів. Все це потребує постійного вдосконалення фінансового й управлінського обліку, в тому числі й обліку витрат. Оптимізація витрат є резервом для підвищення прибутку підприємства. Основну частку витрат підприємства становлять операційні витрати, тому що без них неможлива діяльність підприємства. Питання надання оперативно достовірної та прозорої інформації про операційні витрати стоїть досить гостро, оскільки дані використовуються не лише для подання фінансової звітності, але й для прийняття управлінських рішень у сфері формування собівартості продукції.

Облік витрат виробництва залежить від правильного документування витрачання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Відображення витрат на рахунках бухгалтерського обліку на підприємстві досягається суцільним і безперервним документуванням господарських операцій. Списання сировини і матеріалів на виробництво, згідно з первинними документами, не регламентоване нормативними актами. Так, визначено, що підприємство може складати в довільній формі ці документи, але дотримуючись вимог до складання документів.

Проте ми вважаємо що первинні документи з витрачання виробничих запасів на виробництво продукції необхідно розробити й вважаємо за доцільне запропонувати до використання форму первинного документа – Акт витрат сировини, матеріалів, напівфабрикатів, допоміжних матеріалів на виробництво. (Дод.ШІІ) Використання даного акту дасть можливість фактично списувати запаси на виробництво продукції, з визначенням конкретного виду продукції, переліку

використаної сировини, матеріалів, допоміжних матеріалів, норми витрат на 1 упаковку продукції, витрати по нормі на весь випуск, фактичні витрати з урахуванням відхилення (перевитрати, економія), причини відхилення. Крім того, в акті запропоновано додаткові показники: вид фасування продукції, кількість виготовленої продукції, номер партії, номер технологічної картки. Даний акт необхідно заповнювати на основі технологічної картки, в якій визначено кожний етап завантаження сировини та матеріалів, вихід готової продукції, фасування та визначення якості вихідного продукту.

Згідно з П(С)БО 16, кожне підприємство має право розробляти і використовувати для управління свою номенклатуру статей витрат. Проведене дослідження дає змогу запропонувати при калькулюванні виробничої собівартості продукції, згідно зі специфікою виробництва, такі статті:

- ✓ сировина;
- ✓ основні матеріали і напівфабрикати;
- ✓ допоміжні і пакувальні матеріали;
- ✓ витрати і втрати по тарі;
- ✓ паливо, енергія і вода на технологічні цілі;
- ✓ витрати на оплату праці виробничих працівників;
- ✓ відрахування на соціальні заходи;
- ✓ витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання;
- ✓ загальновиробничі витрати.

В умовах ринкової економіки не тільки значно зростає роль витрат виробництва в забезпеченні роботи підприємства, а й розширюються можливості управління витратами, включаючи вирішення таких питань, як визначення собівартості та прибутковості окремих видів продукції та встановлення на основі цього відповідних цін.

Рахунок 23 «Виробництво» використовується підприємством для узагальнення інформації про витрати на виробництво продукції. За дебетом рахунку 23 "Виробництво" відображаються прямі матеріальні, трудові та інші

прямі витрати, а також виробничі накладні витрати, за кредитом - суми фактичної виробничої собівартості завершеної виробництвом продукції (у дебет рахунку 26).

В ході дослідження ми розробили облік за субрахунками на рахунку 23 для підприємства ПрАТ «Елопак-Фастів», що дасть змогу вести облік витрат за видами продукції. За допомогою обліку витрат на даних субрахунках можна отримати інформацію про суму витрат на виробництво певної продукції для подальшого аналізу та використання при складанні калькуляції.

На підприємстві виготовляються такі види продукції:

- ✓ упаковка для продуктів харчування;
- ✓ пакувальні лотки;
- ✓ кришки для посуду;
- ✓ тара багаторазового використання;
- ✓ плівка пакувальна рулонна полімерна.

В Додатку Щ наведено приклад розподілу субрахунків згідно видів продукції. В результаті на даних рахунках будуть обліковуватись всі прямі матеріальні, трудові та інші витрати понесені підприємством на виробництво.

До складу невиробничих витрат операційної діяльності підприємства належать адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Наявність у складі даних витрат різних за своєю природою й економічною сутністю загальногосподарських витрат, спрямованих на обслуговування та управління підприємством, зумовлює потребу організації відокремленого їх обліку зі застосуванням субрахунків.

На нашу думку витрати на збут слід розподілити за субрахунками для можливості їх аналізу за центрами витрат. Пропонується відкрити чотири субрахунки до синтетичного рахунку 93 «Витрати на збут». На субрахунку 931 «Витрати на оплату праці» пропонуємо підприємству обліковувати заробітну плату працівників відділу маркетингу та збуту. Субрахунок 932 «Витрати на пакування» стосуватиметься всіх витрат, які безпосередньо пов'язані з приведенням товарів до належного вигляду (наприклад, пакування) та витрати, які пов'язані з транспортуванням продукції до замовника. Даний розподіл допоможе

ідентифікувати витрати, спостерігати за динамікою, контролювати та прогнозувати суми витрат. Всі витрати, які пов'язані з основними засобами та нематеріальними оборотними активами пропонуємо обліковувати на субрахунку 933. До цих витрат відносимо оренду основних засобів, їх амортизацію та ремонт.

Витрати на рекламу продукції та дослідження ринку необхідні підприємству для просування продукції та планування обсягу випуску. Тому ми вважаємо, що ці витрати мають обліковуватись на окремому субрахунку. (дод.Ю)

Адміністративні витрати займають значну частку у витратах операційної діяльності, тому безпосередньо впливають на фінансовий результат діяльності підприємства в цілому. Саме аналітичний облік адміністративних витрат дозволяє здійснювати їх аналіз, контроль і приймати відповідні управлінські рішення. Особливо це важливо для здійснення аналітики на підприємстві, тому що суми адміністративних витрат є значними та мають вплив на загальну суму витрат, що відобразиться на кінцевому етапі обліку у фінансових результатах та управлінській звітності. У зв'язку з цим нами запропоновано вдосконалити структуру 92 рахунку «Адміністративні витрати» таким чином:

- ✓ 921 «Загальні корпоративні витрати»;
- ✓ 922 «Витрати на службові відрядження й утримання апарату управління підприємством»;
- ✓ 923 «Витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів загальногосподарського використання»;
- ✓ 924 «Плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків». (Дод.Я)

У свою чергу субрахунок 921 «Загальні корпоративні витрати» охоплює:

- ✓ організаційні витрати;
- ✓ витрати на проведення річних та інших зборів органів управління;
- ✓ представницькі витрати;
- ✓ винагороди за консультаційні, інформаційні, аудиторські та інші послуги, що отримує підприємство для забезпечення господарської діяльності;
- ✓ витрати на оплату послуг зв'язку.

Субрахунок 922 «Витрати на службові відрядження й утримання апарату управління підприємством» включає:

- ✓ витрати на службові відрядження персоналу апарату управління;
- ✓ податки та збори, пов'язані з відрядженням;
- ✓ заробітна плата працівників апарату управління підприємством;
- ✓ податки та збори, пов'язані з виплатою заробітної плати персоналу;
- ✓ премії та доплати до заробітної плати працівників апарату управління.

Субрахунок 923 «Витрати на основні засоби та інші необоротні матеріальні активи» пов'язаний з усіма витратами на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, до яких включаються:

- ✓ операційна оренда, зокрема оренда адміністративної будівлі;
- ✓ страхування майна, яке використовується в діяльності адміністративного апарату;
- ✓ амортизація основних засобів, які задіяні в операційній діяльності адміністративного апарату;
- ✓ ремонт основних засобів;
- ✓ опалення;
- ✓ освітлення;
- ✓ водопостачання;
- ✓ водовідведення.

Субрахунок 924 «Плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків» призначається для обліку витрат на послуги, що надаються банком підприємству на підставі відповідного договору, укладеного між ними, які пов'язані з переказом коштів з рахунку (на рахунок) цього підприємства, видачею коштів у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договором.

3.2. Удосконалення управлінського обліку витрат операційної діяльності підприємства ПрАТ «Елопак-Фастів»

Ефективна діяльність підприємств несе за собою виникнення певного рівня витрат який характеризує ступінь використання ресурсів. Щоб забезпечити їх раціональне використання необхідно мати оптимальну систему управління витратами на підприємстві. Будь-яке підприємство функціонує в конкурентному середовищі і прагне максимізувати прибуток знижуючи при цьому витрати. Управління витратами є складовою управління підприємством та включає всі сторони виробничих процесів.

На даний час на більшості вітчизняних підприємствах існують багато проблем з обліку витрат, серед яких можна виділити наступні:

- проблема повноти та своєчасності відображення витрат у системі обліку (рівень не відображення витрат коливається від 10 до 50%);
- проблема забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації про витрати;

Сьогодні у світі використовується безліч альтернативних систем формування витрат, найпоширенішими серед яких є: директ-костинг; стандарт-костинг; таргет-костинг; кайзен-костинг. Вибір з яких визначається метою управління витратами, задачами системи управління прибутковістю підприємства та зацікавленістю всіх учасників виробничого процесу у зростанні прибутку та одночасному зменшенні витрат.

Опрацьовуючи матеріал, ми дійшли висновку, що вітчизняним підприємствам мають застарілі методи управління витратами, які не дають ефективності порівняно з новітніми методиками. Ми розглянули кайдзен – досвід багатьох Японських компаній, насамперед Toyota, в якій створенню своєї виробничої системи приділено найбільше уваги і яку вважають еталоном використання кайдзен. Цей підхід став для Kaizen Institute основною із практик. В ході проведення інтенсивних кайдзен-сесій покращення втілюються в цехах або адміністративних підрозділах в реальному часі. Така організація роботи дозволяє навчатись не тільки втілювати негайні покращення, а й отримувати навички розпізнавання в робочому процесі прямих витрат і проблем, які можуть виникнути в майбутньому. На практиці, як показує Масаакі Імаї в своїх

прикладом, кайдзен або неперервне вдосконалення, може стати нормою життя. Коли кайдзен дійсно реалізується то і працівники, і менеджери починають розуміти, що частина їхньої роботи – це розуміння того, як покращувати способи її виконання.

Стратегія кайдзен – це ключ до конкурентноспроможності Японії на світовому ринку – центральна концепція японського менеджменту. Кайдзен означає постійне вдосконалення. Ця стратегія розуміється як неперервний процес вдосконалення в якому беруть участь всі - від вищих менеджерів до робочих.[87]

Основну частку витрат в діяльності підприємства займає собівартість. Як бачимо із таблиці 8 в 2019 році порівняно з 2018 собівартість продукції зросла на 35 764 грн, що становить 7%. Одним із завдань кайдзен костингу є усунення муда(витрат). Тому на мою думку, щоб скоротити деякі з статей витрат, які входять до собівартості продукції потрібно скористатись кайдзеном.

Ми б запропонували використати такі з основних елементів кайдзен костингу з метою скорочення витрат:

1. система подачі пропозицій;
2. всезагальний догляд за обладнанням;
3. 5s підтримки порядку.

Система подачі пропозицій – невід’ємна частина кайдзен. Вона полягає в подачі працівниками пропозицій для підвищення продуктивності та покращення робочого місця. Всі пропозиції подаються в паперовому вигляді в якому зазначений план дій щодо покращення робочого місця, обслуговування і т.д. Завдання менеджменту полягає в перегляді цих пропозицій, допомозі їх проведення та оцінка результатів. По даним Japan Relations Association основними об’єктами при подачі пропозицій в японських компаніях є:

- ✓ покращення у власній роботі;
- ✓ економія енергії, сировини та ін. ресурсів;
- ✓ покращення умов праці;
- ✓ вдосконалення обладнання та процесів;
- ✓ вдосконалення інструментів;

- ✓ вдосконалення роботи в офісі;
- ✓ підвищення якості продукції;
- ✓ ідеї по створення нових видів продукції;
- ✓ сервіс та побудова відносин з клієнтами.

В Додатку АА наведено приклад подачі пропозицій стосовно фірми «Елопак-Фастів»

У промисловості досить поширена ситуація так званого «пневматичного голодування» - це ситуація, в якій у обладнання в момент пікового споживання спостерігається нестача стисненого повітря, внаслідок чого тиск на вході сильно знижується. Це призводить до маси негативних наслідків: аварійних відключень машин і браку, крім того, може викликати просідання тиску в магістралі, що, в свою чергу, призводить до «голодування» іншого обладнання та його аварійна зупинка. Таким чином, нестача стисненого повітря в одній операційній лінії може привести до кількох відмов, аж до зупинки виробництва.

Недостатність стисненого повітря зазвичай викликана недостатньою пропускною спроможністю магістралі або підвідних труб і рідше - недостатньою кількістю накопиченого в ресівері повітря. Зазвичай цю проблему намагаються вирішити шляхом підняття тиску у всій системі, що збільшує кількість накопичується повітря і дозволяє дещо збільшити витрату, не змінюючи прохідного перетину. Однак цього зазвичай буває недостатньо, до того ж підвищення тиску призводить до наступних негативних наслідків:

- ✓ збільшення витоків
- ✓ зростання кількості споживаного повітря за цикл
- ✓ зростання втрат тиску по довжині трубопроводу.

Таким чином, збільшення тиску в системі є низько ефективним і надзвичайно витратним способом забезпечити необхідну кількість повітря.

Технологія AirMaS дозволяє забезпечити нормальну роботу обладнання навіть в моменти високого споживання, знижуючи коливання тиску на вході.

При цьому рівень тиску всієї системи може залишатися на мінімально необхідному рівні, що помітно скорочує витрати, пов'язані з виробництвом стисненого повітря.

В AMS інтегрована система підготовки стисненого повітря для захисту від забруднень всієї машини або лінії. Підбір підготовки стисненого повітря здійснюється виходячи з вимог для конкретного випадку. Блок підготовки стисненого повітря забезпечить очистку від забруднень, може навіть видалити масляні аерозолі, що значно підвищить ресурс обладнання та скоротить час обслуговування.

Конструкція AMS також включає в себе електричний клапан плавного пуску і механічний клапан для відключення від магістральної лінії. Клапан плавного пуску дозволяє уникнути шкідливого впливу на обладнання, захищаючи його від вибухового наповнення стисненим повітрям в момент пуску. Стисле повітря подається з регульованою нормою, що запобігає можливому механічному пошкодженні виконавчих механізмів і інших елементів при різкому наповненні стисненим повітрям, зменшує кількість енергії, необхідної для пуску машини, забезпечує надійну і відповідну стандарту OSHA ізоляцію магістральної лінії від шкідливого впливу різких перепадів тиску.

Для контролю та обліку витрат стисненого повітря AMS обладнана датчиками витрати і тиску. Постійний моніторинг кількості споживаного повітря і рівня тиску дозволяє вчасно виявляти з'являються витік і інші несправності.

Завдяки застосуванню даного вдосконалення рівень тиску в обладнанні був знижений з 0,7 до 0,45 МПа без зменшення його продуктивності, а в окремих випадках в результаті застосування AMS операційний та магістральний тиск був знижений на 67% від початкового рівня.

Таким чином, застосування AirMaS (AMS) є найбільш ефективним рішенням проблеми «пневматичного голодування» і при цьому одним з найпростіших і доступних, до того ж це рішення економить кошти за рахунок утримання тиску на мінімальному рівні.

Маємо тенденцію, що запаси та готова продукція й товари збільшилися у 2019р, це свідчить про те, що відбувається неефективне розпорядження запасами, внаслідок чого значна частина капіталу заморожується на тривалий час в запасах, що збільшило складські витрати й зменшує оборотність.

На мою думку, підприємству доречно було б використати метод 5S для підтримання порядку – це малозатратний підхід до вдосконалення (Дод.АБ)

Сортиувати «сейрі». Перший крок до підтримки порядку складається з розподілу всіх об'єктів в гемба на дві категорії: потрібні та непотрібні, останні з них мають бути виключені. Сейрі часто починається з компанії червоних ярликів . Обирається одна з площ як об'єкт для сейрі, предмети які не потрібні на виробництві протягом 30 днів позначаються червоним ярликом. Проведення компанії червоних ярликів виявляє масу непотрібних речей і дає задуматись над такими питаннями як: «Скільки коштів заморожується у зв'язку з передчасним виготовленням продукції?». Вилучення непотрібних предметів також звільнює площі. Збільшує гнучкість у використанні робочих площ.

Друга стадія «Сейтон» означає класифікацію предметів за ціллю використання і їх впорядковане розташування, щоб мінімізувати час на пошук. Для цього потрібно, щоб кожен предмет мав своє місце, назву і був наявний в певній кількості. Виробничі площі для тари з продукцією необхідно чітко позначити і визначити максимальне число ящиків. Якщо максимальний рівень запасів досягнуто необхідно зупинити виробництво, оскільки немає ніякої необхідності виробляти більше ніж може спожити наступний процес. Всі стіни потрібно пронумерувати, використовуючи визначення типу стіна А-1 і стіна В-2. Місцезнаходження таких об'єктів як матеріали, НЗВ, пожарні насоси, інструменти повинно визначатись або на основі адреси, або на основі спеціального маркування. Маркування у вигляді прямокутника на підлозі або біля станка показує, наприклад, місце де повинні зберігатися інструменти, матеріали і т.д., а також максимальна кількість об'єктів.

«Сейсо» означає прибирання виробничого середовища, включаючи станки, підлогу, стіни та інші виробничу поверхню. Більшість відмов обладнання

починається з вібрації (із-за недокручених шайб), потім додається вплив пилі і недостатнє мастило або промивання.

«Сейкецу». Сейкецу полягає в тому, щоб впровадити процедури і системи, які забезпечують неперервність сейри, сейтон і сейсо. Менеджмент повинен визначити як часто потрібно проводити ці кроки і хто повинен в них брати участь.

«Сицукє». Починаючи з видалення того, чого нам не потрібно, продовжуючи впорядкування того, що нам потрібно, а потім постійна підтримка порядку призведе до вироблення дисципліни.

Запровадження системи 5s дасть змогу:

- ✓ виявлення втрат в гемба, позбавлення від нього;
- ✓ точне виявлення браку та зайвих запасів;
- ✓ скорочення зайвих рухів, наприклад ходьби та зайвих рухів;
- ✓ візуальна ідентифікація і наступне вирішення проблем, пов'язаних з недостатньою кількістю матеріалів, затримками поставок та несправністю обладнання;
- ✓ візуалізація проблем якості;
- ✓ прості рішення логістичних проблем в гемба;
- ✓ підвищення ефективності і скорочення витрат на операції;
- ✓ підвищення надійності обладнання, скорочення простоїв та робочого часу для інженерів;

Підприємство значно б скоротило обсяг запасів та робітники звільнили б виробничі площі.

Проаналізувавши статтю написану експертом-консультантом кайдзен-костингу в Україні, можна зробити висновок, що українські підприємці зіштовхуються з деякими труднощами у впровадженні цієї методики, а саме:

1. Неможливість оцінити істинні цілі власника (нерідко керівник сам не може чітко сформулювати мотиви та цілі)
2. Висока плинність кадрів серед управлінців (система кайдзен розрахована на 7-10рр. як можна починати зміни, якщо кожні три роки в компанії змінюється штат працівників)

3. Нерозуміння важливості управлінського досвіду (якщо працівник працює на одній посаді три або більше років і не планує кар'єрних змін – це його характеризує як пасивний. Це розуміння суперечить розумінню кайдзен, адже якщо робітник шість років працює на одній посаді і пропонує ідеї постійних поліпшень він не може бути деградантом.

4. Відсутність мотивації працівників (оплата є, а мотивації робітників немає) [97]

В ході роботи ми розробили пропозиції як вирішити проблеми на шляху впровадження кайдзен на вітчизняних підприємствах:

- ✓ починати впровадження змін та вдосконалення із невеликих площ (наприклад, складу або підсобки) де можна швидко навести лад й оптимізувати базові операції. Це дасть змогу оцінити результати й заохотити працівників;
- ✓ менеджмент має доносити свої думки до персоналу, а також проводити навчання елементів системи кайдзен;
- ✓ компанія повинна мати свій регламент, правила та корпоративну культуру, яка буде об'єднувати всіх у команду;

Загалом, використання цієї концепції не таке вже і складне, щоб стати неможливим для українських підприємств. Головна перешкода полягає в тому, що для успішного впровадження кайдзен-костингу в організації повинна бути налагоджена тісна взаємодія між різними підрозділами та працівниками; створена система управлінського обліку; колектив повинен бути єдиною командою, яка є досвідченою та сприймає мету своєї спільної праці. Розбалансованість внутрішнього механізму, амбіційні дії менеджерів, що сперечаються за вплив, неадекватна корпоративна культура, відсутність системи інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень — головні симптоми неблагополучної організації, у якій впровадження кайдзен-костингу завчасно приречене на провал.

Так, уже сьогодні можна привести приклади щодо успішного впровадження нових методів. Наприклад, компанія «Кока-Кола Беверіджиз Україна» розпочала

впровадження кайдзен-костингу. На першому етапі вони зіткнулися з проблемою – неготовність працівників підтримати кардинальні зміни. Проте керівництво не розгубилося, а запросило тренерів. На сьогоднішній день всі працівники залучені в метод кайдзен, компанія має лідируючі позиції на ринку. Цей підхід дає можливість кожному працівнику зробити свій вклад у скорочення витрат. Кайдзен – це прагнення до вдосконалення, тобто собівартість наступного періоду буде менша ніж попереднього, а прибуток більше. На сьогоднішній день створено кайдзен клуб, це організація покликана для навчання та поширення кайдзен філософії та практики. Багато підприємств на сьогодні є клієнтами цього клубу: «Елопак-Фастів», «Інтерпайп», ТОВ «АДМ», «Лантманнен Акса», «Логопласт Україна», «УкрТехноФос», «Фабрика Класум», «Компанія Юнівест Маркетинг», «Модерн Експо», «Прес корпорейшн Лімітед», концерн «NICMAS», «Інтерпайп», «Агромаш-калина», «Золоте Руно», «Века», «Vlad+».

Висновки за розділом 3

Сьогодні, в умовах конкурентного середовища, головним завданням будь-якого підприємства є збереження своїх позицій на ринку. Головною ціллю кожного підприємства є отримання прибутку. Єдиною змінною, яка впливає на величину прибутку, залишається сума понесених на його отримання витрат. Основним завданням для підприємства є отримання максимального прибутку шляхом зменшення витрат. В результаті одні підприємства стають лідерами, а інші змушені постійно боротися за виживання.

Опрацьовуючи матеріал, ми дійшли висновку, що вітчизняним підприємствам мають застарілі методи управління витратами, які не дають ефективності порівняно з новітніми методиками. Ми розглянули кайдзен – досвід багатьох Японських компаній, насамперед Toyota, в якій створенню своєї виробничої системи приділено найбільше уваги і яку вважають еталоном використання кайдзен. Цей підхід став для Kaizen Institute основною із практик. В ході проведення інтенсивних кайдзен-сесій покращення втілюються в цехах або адміністративних підрозділах в реальному часі. Така організація роботи дозволяє

навчатись не тільки втілювати негайні покращення, а й отримувати навички розпізнавання в робочому процесі прямих витрат і проблем, які можуть виникнути в майбутньому. На практиці, як показує Масаакі Імаї в своїх прикладах, кайдзен або неперервне вдосконалення, може стати нормою життя.

В умовах ринкової економіки не тільки значно зростає роль витрат виробництва в забезпеченні роботи підприємства, а й розширюються можливості управління витратами, включаючи вирішення таких питань, як визначення собівартості та прибутковості окремих видів продукції та встановлення на основі цього відповідних цін. В ході дослідження ми розробили облік за субрахунками на рахунку 23,32 та 93 для підприємства ПрАТ «Елопак-Фастів», що дасть змогу вести облік витрат за видами продукції та статтями витрат. За допомогою обліку витрат на даних субрахунках можна отримати інформацію про суму витрат на виробництво певної продукції для подальшого аналізу та використання при складанні калькуляції.

ВИСНОВКИ

Сучасні ринкові відносини значно розширили права та можливості щодо умов господарювання виробничих підприємств і вимагають нових підходів до вирішення проблеми управління основними показниками господарської діяльності. Найважливішим економічним показником ефективної роботи підприємства є прибуток, а одним з головних шляхів його збільшення є зниження витрат. Основними висновками дослідження є:

1. Дослідивши різноманітні підходи до визначення поняття витрати, ми можемо узагальнити, що витрати – це сукупність матеріальних, трудових,

фінансових та інформаційних ресурсів у вартісному або натуральному вираженні, формування яких спричиняє зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу. Класифікація витрат за різними ознаками проводиться з метою полегшення управління ними. Дослідження поглядів на класифікацію витрат, які висвітлюються у сучасній економічній літературі дає змогу зробити висновок, що у науковців відсутній єдиний підхід до її проведення.

2. При вивченні правових норм, які регулюють порядок організації та ведення бухгалтерського обліку підприємств потрібно виходити з того, що ця організація відбувається в умовах певного правового простору створеного в державі, найяскравіший вираз якого відображено у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також прийнятими П(С)БО.

3. Дослідження проводилось на основі теоретичного вивчення проблем з обліку та управління витратами операційної діяльності на виробничому підприємстві ПрАТ «Елопак-Фастів». ПрАТ «Елопак-Фастів» - підприємство, що спеціалізується на виробництві паперової і картонної тари – ламінованих картонних пакетів «Пюр-Пак» для фасування молочних та інших рідких продуктів. використовується підприємством для узагальнення інформації про витрати на виробництво продукції. Рахунок 23 «Виробництво» використовується підприємством для узагальнення інформації про витрати на виробництво продукції. За дебетом рахунку 23 "Виробництво" відображаються прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також виробничі накладні витрати, за кредитом - суми фактичної виробничої собівартості завершеної виробництвом продукції (у дебет рахунку 26).

4. Витрати визначені за правилами бухгалтерського обліку повною мірою беруть участь при розрахунку об'єкта оподаткування податком на прибуток. Фінансовий результат до оподаткування розраховується у звіті про фінансові результати шляхом визначення різниці між доходами та витратами. Тому, ми

можемо зробити висновок, що витрати є важливою складовою при складанні фінансової звітності та визначенні суми податку на прибуток.

5. Оптимізація витрат забезпечує зменшення кількості спожитих ресурсів, збільшення продуктивності праці та рентабельності продукції. Завдяки системі управління витратами суб'єкти господарювання можуть планувати та контролювати вхідні ресурси, аналізувати причини перевитрат та відслідковувати місце утворення витрат. Облік витрат займає одну з основних складових системи управління витратами так як за його допомогою акумулюється вся інформація про понесені витрати. Облік витрат надає дані для аналізу відхилень від норм для прийняття управлінських рішень.

6. В ході дослідження ми розробили облік за субрахунками на рахунку 23 для підприємства ПрАТ «Елопак-Фастів», що дасть змогу вести облік витрат за видами продукції. За допомогою обліку витрат на даних субрахунках можна отримати інформацію про суму витрат на виробництво певної продукції для подальшого аналізу та використання при складанні калькуляції.

До складу невиробничих витрат операційної діяльності підприємства належать адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Наявність у складі даних витрат різних за своєю природою й економічною сутністю загальногосподарських витрат, спрямованих на обслуговування та управління підприємством, зумовлює потребу організації відокремленого їх обліку зі застосуванням субрахунків. В ході роботи були розроблені синтетичні рахунки для обліку невиробничих витрат, що дасть змогу ідентифікувати їх по групам та надасть можливість їх аналізу для подальшої оптимізації

7. У роботі було запропоновано використання таких з основних елементів кайдзен костингу з метою скорочення витрат:

- ✓ система подачі пропозицій;
- ✓ всезагальний догляд за обладнанням
- ✓ 5s підтримки порядку

На нашу думку застосування даних елементів допоможе підприємству скоротити обсяг запасів, вивільнити виробничі площі, здійснити економію матеріалів, сировини та зменшити витрати на догляд за обладнанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Івашкевич В.Б. Проблемы учета и калькулирования себестоимости продукции / В.Б. Івашкевич. – М. : Финансы, 1974. – 5 с.
2. Грицай О. І. Сутність витрат промислового підприємства. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2009. Вип. 2. 68–72 с.

3. Денисюк О. М. Аналіз операційних витрат машинобудівних підприємств на прикладі Вінницької області. Агросвіт. 2015. № 22. С. 38–44
4. Андросенко О.О. Економічна сутність витрат виробництва та їх роль у системі управління діяльністю промислових підприємств / О. О. Андросенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 15. - С. 122-126.
5. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік на підприємствах з різними формами власності : навчальний посібник / Н.М. Ткаченко. – К. : А.С.К., 1997. – 215 с.
6. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. - № 1. – 13 с.
7. Нападовська Л. В. Управлінський облік : підручник [для студентів вищих навчальних закладів] / Л.В. Нападовська. – Київ : Книга, 2004. – 64 с.
8. Труш В. Є. Управлінський облік : навч-метод. посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / В.Є. Труш, Т.М. Чебан, Н.Я. Степанович ; за ред. проф. В. Є. Труша. – Київ : Кондор, 2007. – 296 с
9. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 241 с.
10. Скляренко В. К. В чем разница между затратами, расходами и издержками URL: http://www.elitarium.ru/2007/10/30/zatraty_raskhody_izderzhki.html.
11. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера / И.А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1998. – 19 с.
12. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : [навч. посіб.] / Ю.С. Цал-Цалко. – К. : ЦУЛ, 2002. – с. 5
13. Волкова М.В. Система управління витратами промислового підприємства / М. В. Волкова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2013. - № 3. - С. 25–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2013_3_5 - с.26
14. Гаркавенко С.С. Маркетинг : [підручник] / С.С. Гаркавенко. – К. : Лібра, 2002. – с.291

15. Турило, А.М. Управління витратами підприємства [Текст]: навч. посіб. / А. М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило – К.: Центр навчальної літератури, 2006. - с.10
16. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік : [навч. посібник] / Г.В. Нашкерська. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – с.390
17. Осовська Г. В. Економічний словник [уклад. Г. В. Осовська, О. О. Юшкевич, Й. С. Завадський]. – К. : Кондор, 2007. – с.41
18. Череп А. В. Управління витратами підприємств харчової промисловості в ринкових умовах господарювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.04 / А. В. Череп. – К., 2008. – С. 13
19. Олійник О.В. Витрати в системі бухгалтерського обліку: теорія, методика, практика (на прикладі підприємств промисловості нерудних матеріалів): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / О.В. Олійник ; Терноп. акад. нар. госп-ва. — Т., 2002. — с.7
20. Охріменко І.В. Витрати та собівартість в регулюванні економічних відносин сільськогосподарських підприємств: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.04 / І.В. Охріменко ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки" УААН. — К., 2009. — с.3
21. Олійничук О. І. Витрати, доходи та прибуток у системах обліку й аналізу лісгосподарських підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / О. І. Олійничук ; Терноп. нац. екон. ун-т. — Т., 2011. — 20 с.: рис., табл. — с.6
22. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика / Кулішов В.В. [Навчальний посібник]. – К.: Ніка – Центр, Ельга, 2004. – с. 76
23. Зайдель Х. Основы учения об экономике [пер. с нем.] / Зайдель Х., Теммен Р. – М.: Дело ЛТД, 1994. – с.179
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». URL : <http://buhgalter911.com>
25. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009

26. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
27. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
28. Податковий кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
29. Методичні рекомендації з питань собівартості продукції (робіт і послуг) промисловості №373. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2007/november/issue-89/article-48537.html>
30. Методичні рекомендації з питань собівартості продукції (робіт і послуг) промисловості №373. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2007/november/issue-89/article-48537.html>
31. Скригун Н. П. Класифікація витрат та її практичне значення в системі управління витратами / Н. П. Скригун, Л. Г. Цимбалюк, Л. В. Черноус URL :<http://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/1818/1/9.pdf> - с.3
32. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : [навч. посіб.] / В.В. Сопко. – К. :КНЕУ, 2006. – с.290-296
33. Атамас П.Й. Управлінський облік: [навчальний посібник] / П.Й. Атамас. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – с. 35-40
34. Витрати в US GAAP . URL : <http://gaap.ru>.
35. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / Пер. з англ. за ред. С.Ф. Голова. –К. : ФПБАУ, 2000. – 1820 с.
36. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <http://zakon.rada.gov.ua./cgibin/laws/main.cgi?nnger=3332-17>
37. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291

38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999р. №237
39. Господарський кодекс України. URL: [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text)
40. Цивільний кодекс України. URL: [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15)
41. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) Запаси . URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text
42. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства Фінансів України від 24.03.95 р. URL : №88 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>
43. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) Основні засоби. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text
44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”, Наказ Міністерства фінансів №246 від 20.10.99 р. із змінами та доповненнями URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва” затв. Наказом Мінфіну України № 39 від 25.02.00 р.(із змінами і доповненнями). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2009_11_12/an/20/REG4382.html
46. Закон України ”Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” від 09.07.03 р. №1058-IV) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
47. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) Подання фінансових звітів. URL: [:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text)
48. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) Доходи. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text
49. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 (МСБО 23) Витрати на позики. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_042#Text
50. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) Нематеріальні активи. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text

51. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наказ Міністерства фінансів №291 від 30.11.99 р. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
52. Про затвердження типових форм первинного обліку, затв. Наказом Мінстату № 352 від 29.12.95р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-98#Text>
53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
54. Коба О. В. Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу / О. В. Коба, Ю. Ю. Миронова // Причорноморські економічні студії. - 2016. - Вип. 4. - С. 99-103. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_4_23
55. Букало Н. А. Витрати підприємства як об'єкт управлінського обліку / Н. А. Букало // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2017. - Т. 22, Вип. 1. - С. 166-169. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_1_38
56. Завгородний В.П. Бухгалтерский учёт, контроль и аудит в системе управления предприятием: Ваклер, ДИ-КСИ, 1997 г
57. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-практичний посібник / за ред С.Ф.Голова.- Дніпропетровськ, ТОВ "Баланс-Клуб", 2000
58. Давидов Г. М.Аудит : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. М. Давидов. - К. : Знання, 2001. - 363 с. - (Сер. "Вищ. освіта ХХІ ст."). - Бібліогр.: с. 288-307. - укр.
59. Зубрицька Ірина. Актуально про податкову амортизацію// Дебет-Кредит .- 2008.- № 18.
60. Бутинець Ф.Ф. та ін., Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит”. / Бутинець Ф.Ф., Івахненко С.В., Давидюк Т.В., Шахрайчук Т.В.

- За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця; 2-е вид. перероб. і доп. Житомир: ПП „Рута”, - 2002. – 544 с.
61. Кузьмінський А.М. Кузьмінський А.М., Сопко В.В., Завгородній В.П. та ін. Організація бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту / За ред. А.М. Кузьмінського. – К.: Вища шк., 2003. – 223 с.
62. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О, Н.М Ушакова: Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів.- К. “Хрещатик”, 1999 р.
63. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
64. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія і методологія, перспективи розвитку: Монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.
65. Папінова О. Валові витрати // Баланс.- 2003 .- №34
66. Писаревська, Т.А. Інформаційні системи обліку та аудиту : Навч. посібник / Т.А. Писаревська. – Київ : КНЕУ, 2004. – 369 с. – На укр. яз. – ISBN 966-574-638-3 : 48,96.
67. Плешонкова Л.В. Формування витрат згідно з П(С)БО 16 // Баланс. – 2000. – №10. – ст. 32-39
68. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 672 с.
69. Лень В.С. Управлінський облік: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 287 с.
70. Канарьова Наталія. Витрати на інтернет та мобільний зв'язок — до валових //Дебет-Кредит.- 2007.- № 12.
71. Бондаренко О. Валові витрати без накладних та активів-2 // Дебет-Кредит.- 2007. - № 36.
72. Бондаренко О. Виправлення браку та профпідготовка — до ВВ // Дебет-Кредит.-2007.-№ 48.
73. Алексеева А. В. Витрати підприємства: фінансовий та податковий аспекти обліку / А. В. Алексеева // Вісник Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. - 2013. - Вип. 8. - С. 198-200.
URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnuen_2013_8_55

74. Язлюк Б. О. Організація обліку витрат операційної діяльності в умовах комплексної автоматизації / Б. О. Язлюк, В. В. Волошина // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 15. - С. 118-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_15_27

75. Ковтуненко К.В. Економічне оцінювання інноваційної діяльності промислового підприємства: своєчасність процесу та достовірність результату: [моногр.] / К.В. Ковтуненко, Л.П. Шацкова. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 254 с.

76. Шашенко О. О. Виробничі витрати на промисловому підприємстві: сутність, класифікація, види / О. О. Шашенко // Сталий розвиток економіки. - 2013. - № 3. - С. 295-300. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_3_65.

77. Самборський О. В. Витрати за економічними елементами в системі управління та контролю за витратами / О. В. Самборський // Формування ринкових відносин в Україні. - 2016. - № 7. - С. 38-42. . URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2016_7_11.

78. Діденко С. В. Ретроспектива і сучасність поняття "витрати" як об'єкта управлінського обліку / С. В. Діденко, Ю. І. Матюшина // Економіка і регіон. - 2011. - № 4. - С. 203-207. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2011_4_40.

79. Германенко Л. М. Витрати як економічна категорія та об'єкт обліку / Л. М. Германенко // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. - 2015. - № 2. - С. 26-33. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/boaa_2015_2_7.

80. Мостенська Т. Г. Витрати як економічна категорія та їх аналіз на ПАТ "Оболонь" / Т. Г. Мостенська, О. С. Ковтун // Молодий вчений. - 2016. - № 7. - С. 100-104. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_7_27.

81. Сук П. Л. Формування облікової інформації про витрати / П. Л. Сук // Облік і фінанси. - 2016. - № 2. - С. 76-80. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2016_2_13.
82. Шутько Т. І. Витрати в економічній теорії наукових шкіл / Т. І. Шутько // Економіка та держава. - 2015. - № 9. - С. 133-135. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2015_9_33.
83. Латишева О. В. Витрати підприємств: суть, сучасні підходи до їх оцінки та управління / О. В. Латишева, Є. О. Підгора // Вісник економічної науки України. - 2018. - № 2. - С. 113-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Venu_2018_2_23.
84. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 672 с.
85. Офіційний портал Державної фіскальної служби України. URL : <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/print-256002.html>
86. Кайряк О. Детермінанти визначення витрат у фінансовій звітності підприємств: практичний аспект / О. Кайряк // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. - 2015. - Вип. 4. - С. 144-150. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/iasagc_2015_4_18.
87. Кайдзен: Ключ к успеху японских компаний/ Масааки Имаи; Пер. С англ. – 11-е изд. – М.: Альпина Пабlishер, 2018. – 274с.
88. Наказ №476 від 11.03.2013 Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text>
89. Наказ №433 від 28.03.2013 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text>
90. Гемба кайдзен: Путь к снижению затрат и повышению качества/ Масааки Имаи; Пер. с англ. – 11-е изд. – М.: Альпина Пабlishер, 2019. – 414с.
91. Наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 року N 302 Про примітки до річної фінансової звітності». URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG5125.html

92. Лень В.С. Управлінський облік: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 287 с.
93. Управління витратами на підприємстві / А. Ю. Нікіта // Научный вестник Донбасской государственной машиностроительной академии. - 2015. - № 3. - С. 307-311. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvdgma_2015_3_45
94. Складові системи управління витратами підприємницьких структур / Г.М. Колісник // Економічний вісник Закарпатського державного університету. – 2011.- №17/2.- С.67. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/skladovi-sistemi-upravlinnya-vitratami>
95. Семенишена Н. Розвиток теорії витрат: від класичної економіки до теорії транзакційних витрат / Н. Семенишена // Вісник Сумського національного аграрного університету (серія «Фінанси і кредит»). URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/chem_biol/Vsnau/2012_1/55Semenishina.pdf.
96. Теория «инфляции расходов». URL: http://khersonregion.ks.ua/post/show/teoriya_infljacji_rashodov_1.
97. Расуулов Владислав. Основные препятствия на пути внедрения кайдзен . URL : http://www.kaizenclub.com.ua/images/pdf/Vladislav%20Rassulov_

ДОДАТКИ

Додаток А

Пояснювальна записка

Таблиця А.1

Вертикальний та горизонтальний аналіз активу

ПрАТ «Елопак-Фастів» на 2016р.

АКТИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир, %	Абс. відхил	Пит. вага на поч.	Пит. вага на кін.	Відхил.
I Необ.активи	62 047	64 320	103,6	2 273	31,10	25,71	-5,39

1.1 Немат.акт	336	221	65,77	- 115	0,17	0,08	-0,09
1.2 Відстрочені податкові активи	634	863	136,11	229	0,32	0,34	0,02
1.3 Основні засоби	61 074	63 104	103,32	2 030	30,61	25,22	-5,39
1.4 Незавершені капіт.інвестиції	1	132	13 200	131	0,0005	0,05	0,04
II Оборотні активи	137 456	185 852	182,81	48 396	68,90	74,29	5,39
2.1 Запаси	47 594	60 264	126,62	12 670	23,86	24,08	0,22
2.2 Готова продукція	8 009	11 453	143	3 444	0,04	4,57	4,53
2.3 Деб.заборгов.	50 413	61 209	121,41	10 796	25,26	24,46	-0,8
2.4 Гроші та їх екв.	1 243	29 862	2 402	28 619	0,62	11,93	11,31
III Необ. активи для продажу	-	-	-	-	-	-	-
БАЛАНС	199 503	250 172	157,24	50 669	100	100	-

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку А

Таблиця А.2

Вертикальний та горизонтальний аналіз активу

ПРАТ «Елопак-Фастів» на 2017р.

АКТИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир, %	Абс. відхил	Пит. вага на поч.	Пит.вага на кін.	Відхил.
I Необ.активи	64 320	56 391	87,67	-7929	25,71	17,63	-8,08
1.5 Немат.акт	221	358	161,99	137	0,08	0,11	0,03
1.6 Відстрочені податкові активи	863	2 432	281,80	1 569	0,34	0,76	0,42
1.7 Основні засоби	63 104	50 381	79,83	12 723	25,22	15,75	-9,47

1.8 Незавершені капіт.інвестиції	132	3 220	2 439	3 088	0,05	1	0,95
II Оборотні активи	185 852	263 362	141,70	77 510	74,29	82,36	8,07
2.1 Запаси	60 264	114 595	190,15	54 331	24,08	35,83	11,75
2.2 Готова продукція	11 453	21 518	187,88	10 065	4,57	6,72	2,15
2.3 Деб.заборгов.	61 209	87 868	143,55	26 659	24,46	27,47	3,01
2.4 Гроші та їх екв.	29 862	8 891	29,77	-20 971	11,93	2,78	-9,15
III Необ. активи для продажу	-	-	-	-	-	-	-
БАЛАНС	250 172	319 753	127,81	69 581	100	100	-

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку А

Таблиця А.3

Вертикальний та горизонтальний аналіз активу

ПРАТ «Елопак-Фастів» на 2018р.

АКТИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир, %	Абс. відхил	Пит. вага на поч.	Пит.вага на кін.	Відхил.
I Необ.активи	56 946	183 014	321	126 068	17,838	38,508	20,67
1.9 Немат.акт	358	541	179	183	0,11	0,11	-
1.10 Відстрочені податкові активи	2 987	1200	40,17	-1787	0,93	0,25	-0,68
1.11 Основні засоби	50 381	179 836	356,9	129 455	15,78	37,83	22,05

1.12 Незавершені капіт.інвестиції	3 220	1437	44,62	-17,83	1	0,30	-0,7
II Оборотні активи	262 299	291 439	111,1	29 140	82,162	61,322	-20,84
2.1 Запаси	114 595	130 354	113,7	15 759	35,89	27,42	-8,47
2.2 Готова продукція	21 518	26 054	121,1	4 536	6,7	5,48	-1,22
2.3 Деб.заборгов.	87 868	98 435	112	10 567	27,52	20,71	-6,81
2.4 Гроші та їх екв.	8 891	2 393	26,91	-6 498	2,7	0,5	-2,2
III Необ. активи для продажу	-	810	810	810	-	0,17	0,17
БАЛАНС	319 245	475 263	148,8	156 018	100	100	-

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку А

Таблиця А.4

Вертикальний та горизонтальний аналіз активу

ПрАТ «Елопак-Фастів» на 2019р.

АКТИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир, %	Абс. відхил	Пит. вага на поч.	Пит.вага на кін.	Відхил.
I Необ.активи	183 014	195 573	106,8	12 559	38,508	40,219	1,711
1.1 Немат.акт	541	1767	326	1226	0,113	0,363	0,25
1.2 Відстрочені податкові активи	1200	1200	-	-	0,25	0,24	-0,1
1.3 Основні засоби	179 836	191 736	106,6	11 900	37,83	39,42	1,59

1.4 Незавершені капіт.інвестиції	1 437	870	5,56	-567	0,3	0,2	-0,1
II Оборотні активи	291 440	290 701	99,74	-739	61,322	59,781	-1,541
2.1 Запаси	130 354	173 009	132,7	42 655	27,42	35,58	8,16
2.2 Готова продукція	26 054	34 076	130,8	8 022	5,48	7	1,52
2.3 Деб.заборгов.	98 435	76 972	78,19	-21 463	20,71	15,82	-4,89
2.4 Гроші та їх екв.	2 393	10 330	431	7937	0,5	2,1	1,6
III Необ. активи для продажу	810	-	-	-810	0,17	-	- 0,17
БАЛАНС	475 264	486 274	102,3	11 011	100	100	-

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку А

Таблиця А.5

**Вертикальний та горизонтальний аналіз пасиву ПрАТ
«Елопак-Фастів» на 2016р.**

ПАСИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир, %	Абс. відхил	Пит. вага на поч.	Пит.вага на кін.	Відхил.
I Власний капітал	106 630	110 089	103,24	3 459	53,44	44	-9,44
1.1 Додатк.капітал	101 637	101 637			50,94	40,62	- 10,32
1.2 Нерозподіл.при	1 849	5 308	287,07	3 459	0,92	2,12	1,2

б							
III Поточні зобов.	92 873	140 083	150,83	47 210	46,55	55,99	9,44
3.1 Коротк. кредити	25 837	45 005	108,4	19 168	12,95	17,98	5,03
3.2 Пот.кредит заб.							
- за товари	37 087	79 984	215,6	42 897	18,58	31,97	13,39
- з бюджетом	1				0,005		-0,005
3.3 Пот.забезпечення	1 926	2 247	116	321	0,96	0,89	-0,07
БАЛАНС	199 503	250 172	125,93	50 669	100	100	-

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку А

Таблиця А.6

**Вертикальний та горизонтальний аналіз пасиву ПрАТ
«Елопак-Фастів» на 2017р.**

ПАСИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир, %	Абс. відхил	Пит. вага на поч.	Пит.вага на кін.	Відхил.
I Власний капітал	110 089	149 571	135,86	39 482	44	46,77	-2,77
1.3 Додатк.капітал	101 637	103 485	101,81	1 848	40,62	32,36	- 8,26
1.4 Нерозподіл.при	5 308	42 940	808,97	37 632	2,12	13,43	11,31
б							

III Поточні зобов.	140 083	170 182	130	30 099	55,99	53,22	-2,77
3.1 Коротк. кредити	45 005	61 362	121,48	16 357	17,98	19,19	-5,23
3.2 Пот.кредит заб.							
- за товари	79 984	91 720	114,67	11 736	31,97	28,68	-3,29
- з бюджетом	-	7					
3.3 Пот.забезпечення	2 247	3 082	137,16	835	0,96	0,77	-0,19
БАЛАНС	250 172	319 753	127,81	156 018	100	100	-

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку А

Таблиця А.7

Вертикальний та горизонтальний аналіз пасиву ПрАТ

«Елопак-Фастів» на 2018р.

ПАСИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир, %	Абс. відхил	Пит. вага на поч.	Пит.вага на кін.	Відхил.
--------	--------------------	--------------------	---------------------	----------------	-------------------------	---------------------	---------

I Власний капітал	150 122	255 374	170	102 252	47,02	53,73	6,71
1.5 Додатк.капітал	103 485	146 425	141	42 940	32,41	30,77	- 1,64
1.6 Нерозподіл.приб	43 491	105 803	243,3	62 332	13,62	22,26	8,64
III Поточні зобов.	169 123	219 889	130	50 766	52,98	46,27	-6,71
3.1 Коротк. кредити	61 362	66 509	108,4	5 147	19,22	13,99	-5,23
3.2 Пот.кредит заб.							
- за товари	91 720	140 807	153,5	49 087	28,73	29,63	0,9
- з бюджетом	7	773	11042	766	0,002	0,16	0,158
3.3 Пот.забезпечення	3 082	773	116	487	0,96	0,77	-0,19

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку А

Таблиця А.8

Вертикальний та горизонтальний аналіз пасиву

ПрАТ «Елопак-Фастів» на 2019р.

ПАСИВИ	На поч. періоду	На кін. періоду	Відн. прир,	Абс. відхил	Пит. вага на	Пит.вага на кін.	Відхил.
--------	-----------------	-----------------	-------------	-------------	--------------	------------------	---------

			%		поч.		
I Власний капітал	255 375	298 831	117	43 456	53,73	61,453	7,72
1.1 Додатк. капітал	146 425	146 425	-	-	30,8	30,1	- 0,7
1.2 Нерозподіл. приб	105 804	149 260	1,41	43 456	22,2	30,6	8,4
III Поточні зобов.	219 889	187 443	85,24	-32 446	46,267	38,547	-7,72
3.1 Коротк. кредити	66 509	54 932	82,59	-11 577	13,99	11,29	-2,7
3.2 Пот. кредит заб.							
- за товари	140 807	120 060	85,26	-20 747	29,62	24,68	-4,94
- з бюджетом	773	108	13,97	-665	0,16	0,02	-0,14
3.3 Пот. забезпечення	3 593	3 556	98,97	-37	0,75	0,73	-0,02
БАЛАНС	475 264	486 274	102,3	11 010	100	100	-

Джерело: розроблено автором

Короткі висновки

Аналізуючи дані таблиць А.1-А.8 можемо зробити наступні висновки: в 2016 році спостерігаємо збільшення валюти балансу на кінець періоду на 57%. На даний приріст вплинуло збільшення необоротних активів, а саме основних засобів, незавершених капітальних інвестицій та приріст оборотних активів. Як

бачимо із даних балансу відбувається приріст запасів на 12 670 грн, що становить 26%, також збільшуються запаси готової продукції на 43%, збільшення заборгованості дебіторів на 21%. В підприємства на кінець 2016 року збільшилась наявність коштів на поточному рахунку на 28 619 грн, що свідчить про наявність доходів від покупців. В пасивах основну частку займає додатковий капітал, сума якого на кінець 2016 року залишається незмінною. На кінець 2016 року підприємство має збільшення заборгованості за короткостроковими кредитами на 8%, а також значно збільшує заборгованість за товари на 42 897 грн.

В 2017 році спостерігаємо зменшення вартості основних засобів, але водночас збільшується сума незавершених капітальних інвестицій. Вартість оборотних активів має тенденцію до зростання на кінець періоду на 41%, а саме зростають залишки готової продукції та запасів на складі. Проте в 2017 році в порівнянні з 2016 роком зменшується сума грошей на поточному рахунку на 29%. В 2017 році значну питому вагу в пасиві балансу займають поточні зобов'язання, які на кінець року мають приріст 30%. Відбувається приріст сум короткострокових кредитів на кінець періоду на 21%, а також поточної кредиторської заборгованості на 14%. Також спостерігаємо збільшення нерозподіленого прибутку на 37 632 грн. що свідчить про отримання підприємством значних прибутків.

Валюта балансу у 2019 році на кінець періоду зросла на 11 011 грн (2%). На дане відхилення вплинуло збільшення необоротних активів у кінці періоду на 6,8% і водночас зменшення оборотних на 0,24%. Також спостерігаємо на кінець періоду вибуття необоротних активів, які утримувались для продажу на його початку.

Основну частку в активах займають оборотні активи на початок періоду ця частка становить 61%, а на кінець 59%. Спостерігаємо тенденцію зменшення питомої ваги оборотних активів за рахунок: зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари та послуги на 12% (21 463 грн) Тому можемо зробити висновок, що на початок 2019 року активи мають легку структуру але до кінця періоду вона стає більш важкою за рахунок збільшення

питомої ваги необоротних активів на 2% (в результаті вона становить 40%) і зменшення оборотних активів із 61% до 59%. Найбільшу вагу в оборотних активах займають запаси, що мають тенденцію до зростання із 27% до 35%, дебіторська заборгованість, яка зменшилась в кінці періоду з 20% до 15%, готова продукція, яка збільшилась з 5 до 7%, дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом із 10% знизилась до 2%.

Маневреність власного капіталу ПрАТ «Елопак-Фастів» є високою, тому що значення коефіцієнта знаходиться вище ніж нормативне: на початок періоду 0,39, а на кінець 0,53. Це свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних. Збільшення значення цього показника показує нам, що збільшується фінансування необоротних активів та оборотних.

Щодо необоротних активів, так у 2019 році на початок періоду їх питома вага у структурі становила 38%, а на кінець стала 40%. Така зміна відбулася за рахунок зміни структури оборотних активів, а саме їх зменшення на 2%. В структурі необоротних активів основну частку займають основні засоби, які мають тенденцію до зростання на кінець періоду, нематеріальні активи хоч і мають незначну частку але також зростають на 0,25%, відстрочені податкові активи й незавершені капітальні інвестиції мають тенденцію до зниження. Коефіцієнт інвестування на кінець періоду збільшився із 139% до 152%. Таке значення свідчить про те, що збільшилась частка джерел власних коштів підприємства на покриття необоротних активів.

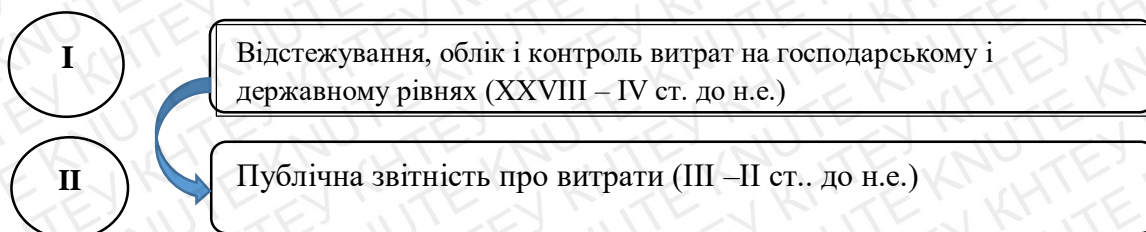
У структурі пасивів найбільшу частку займає власний капітал, який має тенденцію до зростання з початку періоду з 54% до кінця періоду до кінця періоду до 61%. Власний капітал має такі складові як зареєстрований капітал, який впродовж року не змінив свою суму і становив 2515, додатковий капітал, резервний капітал теж не змінились. Нерозподілений прибуток зріс на 41% на кінець періоду він становив 22% у структурі власного капіталу і має тенденцію до зростання на кінець періоду на 8%. Можна зробити висновок, що зростання власного капіталу на кінець періоду на 8% відбулося за рахунок збільшення

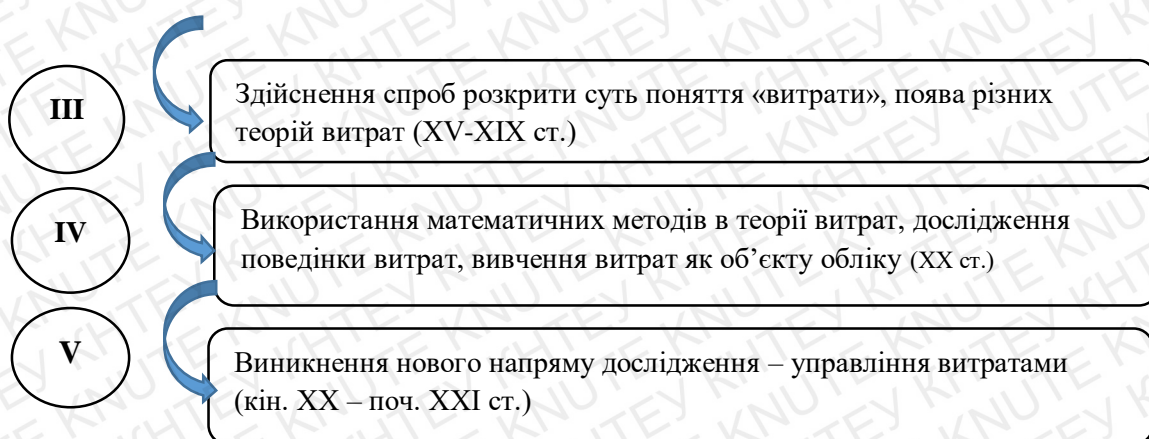
нерозподіленого прибутку. Коефіцієнт автономії на початок періоду становить 0,53, це свідчить про те, що підприємство здатне профінансувати 53% активів за рахунок власного капіталу. Значення цього коефіцієнта зростає на кінець періоду і це говорить про те, що збільшення власного капіталу призведе до збільшення фінансування активів на 8%. На 1 грн власного капіталу припадає 1,86 грн фінансування ресурсів на початок періоду. До кінця періоду відбувається зниження показника фінансової залежності підприємства. Однак значення показника знаходиться в нормативних межах, тому фінансові ризики знаходяться на прийнятному рівні.

Поточні зобов'язання підприємства мають тенденцію до зниження на кінець періоду в структурі власного капіталу. За рахунок збільшення структури власного капіталу на кінець періоду, поточні зобов'язання зменшились на 6% у структурі. Найбільшу частку поточних зобов'язань займають: поточна кредиторська заборгованість за товари, яка зросла із 28 до 29% у питомій вазі власного капіталу, короткострокові кредити сума яких зросла на 8%, а питома вага зменшилась на 5%, поточні забезпечення знизились на 0,19% у структурі їхня частка зросла на 16%.

Додаток А.1

Еволюція визначення поняття «витрати»

Джерело: систематизовано автором на основі джерел: [95-96]

Додаток Б

Огляд наукових підходів щодо визначення сутності поняття «витрати»

№ пор.	Зміст об'єкту управління	Представники
1	Витрати це функція виробництва	В.Б. Івашкевич

	і вони можуть бути подані як: 1) сукупність спожитої кількості ресурсів; 2) вартісне вираження матеріальних і трудових витрат»	
2	Витрати – це реальне споживання ресурсів, виконаних робіт чи послуг, яке супроводжується зазвичай відтоком коштів із підприємства	О.І. Грицай
3	Витрати – це раціональне споживання виробничих ресурсів та досягнення максимального прибутку	О. М. Денисюк
4	Витрати на оплату праці слід розглядати не як витрати, а як капітал, а водночас людина є людським капіталом для підприємства	О.О. Андросенко
5	Витрати – це спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у собі минулу працю (сировина матеріали, паливо тощо), і засоби праці (будівлі, споруди, машини та	Н.М. Ткаченко
		<i>Продовж. додатку Б</i>
	устаткування) у формі амортизації, що переносять свою вартість на заново створений продукт	
6	Витрати виробництва – це грошовий вираз величини	Ф.Ф.Бугинець

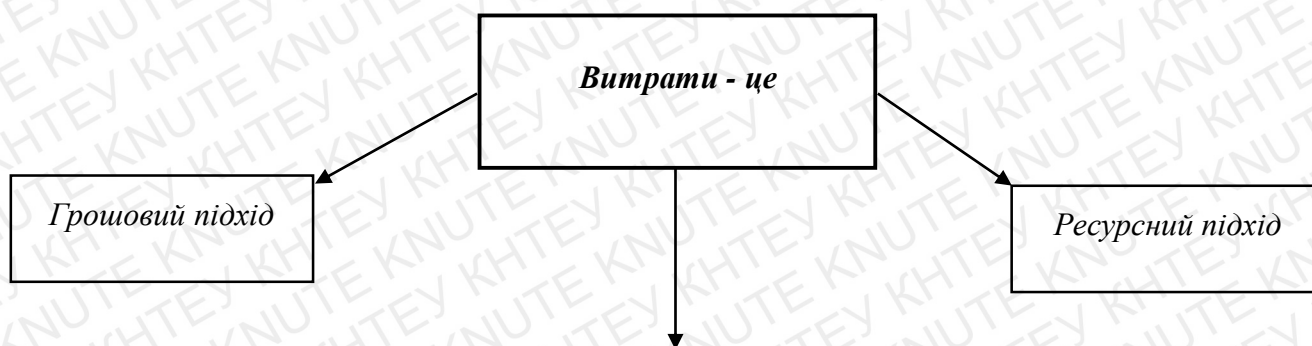
	ресурсів, використаних в процесі виробництва, та розмір яких можна безпосередньо віднести до конкретного виду продукції	
7	Витрати - це зменшення економічної вигоди протягом звітного періоду або збільшення зобов'язань підприємства, що веде до зменшення капіталу	Л.В. Нападовська
8	Витрати - це «спожиті ресурси чи витрачені кошти для одержання бажаного результату	В.Є. Труш
9	Витрати – процес перетворення грошей на ресурси діяльності	В.В. Сопко
10	Витрати- це грошова оцінка вартості матеріальних, трудових, фінансових, природних інформаційних та інших видів ресурсів на виробництво й реалізацію продукції за певний період часу	В.К. Складенко
11	Витрати це виражені в грошовій формі поточні витрати трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції.	І.А.Бланк
		<i>Продовж. додатку Б</i>
12	Сукупні витрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції становлять витрати господарської діяльності суб'єктів підприємництва	Ю.С. Цал-Цалко
13	Витрати це процес споживання	М.В. Волкова

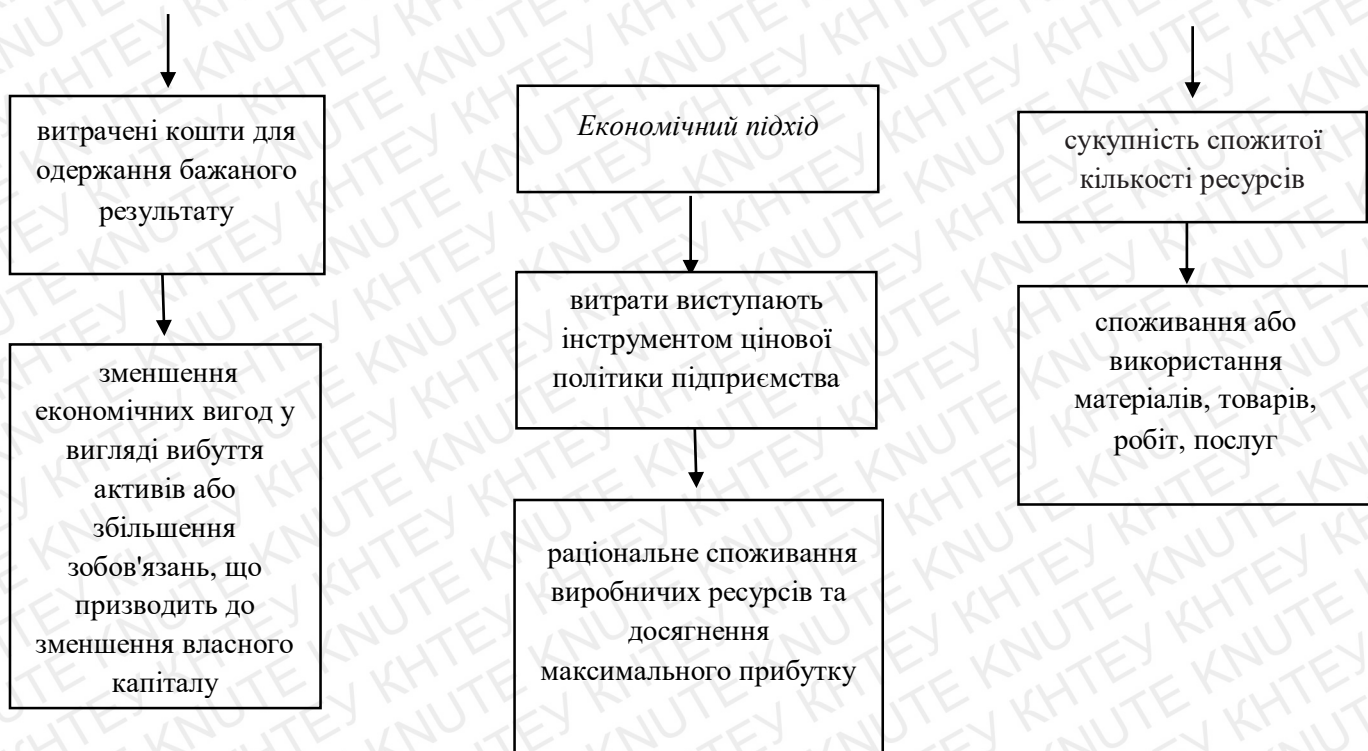
	усіх видів ресурсів, використання котрих необхідне підприємству для досягнення визначених цілей	
14	Витрати виступають інструментом цінової політики підприємства, тому що попит визначає верхній рівень ціни, а її мінімальну величину – витрати	С.С.Гаркавенко
15	Витрати – це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети	А. М. Турило, Ю.Б.Кравчук, А.А.Турило
16	Витрати – це споживання або використання матеріалів, товарів, робіт, послуг в процесі одержання доходу	Г.В. Нашкерська
17	Витрати підприємства формуються в процесі використання ресурсів при здійсненні певної його діяльності	Г.В. Осовська
18	Витрати – економічна категорія, що відображає вартість матеріальних, трудових, інформаційних ресурсів та	А.В.Череп
18	технологічного обслуговування процесу виробництва при створенні продукції	<i>Продовж. додатку Б</i>
19	Витрати це вартісна оцінка ресурсів, використаних в процесі досягнення певних цілей	О.В. Олійник

20	Витрати – це витрачені ресурси, які можуть виступати у формі грошових коштів або ж мати грошову оцінку	І.В. Охріменко
21	Витрати підприємства автором визначені як категорія, яка узагальнює достовірно оцінену вартість спожитих ресурсів підприємства у результаті його діяльності з метою отримання відповідних доходів. Останні, у свою чергу, відповідно до авторського визначення – це достовірно оцінене в єдиному грошовому вимірнику збільшення господарських засобів підприємства (окрім внесків власників) або зменшення їх джерел у результаті його діяльності, зумовлене відповідними витратами	О.І.Олійничук
22	Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді Вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу	В.В.Кулішов
23	Витрати – це виражене в грошах	Х.Зайдель <i>Продовж. додатку Б</i>
23	споживання товарів і послуг для виготовлення виробничої продукції за певний період	

Джерело: систематизовано автором на основі джерел: [1-23]

Додаток В

Сутність поняття «витрати» з урахуванням різних підходів

Джерело: розроблено автором

Додаток Г

Класифікація витрат підприємства

№ пор.	Ознака класифікації	Джерело інформації (автор, нормативно-правова база)*	Елементи системи
1	За економічними елементами	П(С)БО №16 «Витрати»	<ul style="list-style-type: none"> • матеріальні затрати; • витрати на оплату праці;

			<ul style="list-style-type: none"> • відрахування на соціальні заходи; • амортизація; • інші операційні витрати
2	За видами діяльності	Наказ Мінекономіки від 02.03.2010 № 226 "Про внесення змін до Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядок їх планування у торговельній діяльності"	<ul style="list-style-type: none"> • витрати операційної діяльності; • витрати фінансової діяльності; • інші витрати звичайної діяльності; • надзвичайні витрати;
3	За ступенем реагування на зміну обсягів діяльності		<ul style="list-style-type: none"> • умовно-постійні; • змінні;
4	За періодом		<ul style="list-style-type: none"> • витрати поточного періоду • витрати майбутніх періодів
5	За центрами відповідальності або місцем виникнення витрат		<ul style="list-style-type: none"> • витрати відділу; • витрати дільниці; • витрати служби; • іншого структурного підрозділу;
6	За ступенем однорідності		<ul style="list-style-type: none"> • прості; • комплексні;
7	За можливістю контролю		<ul style="list-style-type: none"> • контрольовані; • неконтрольовані;
8	За принципами організації		<ul style="list-style-type: none"> • планові; • позапланові;
			<i>Продовж. додатку Г</i>
9	За ознаками елементів собівартості	В.В.Сопко	<ul style="list-style-type: none"> • сировина і матеріали; • зворотні відходи (вираховуються); • покупні вироби, напівфабрикати та послуги виробничого характеру сторонніх організацій та підприємств; • паливо на технологічні

			<ul style="list-style-type: none"> цілі; • енергія на технологічні цілі; • основна заробітна плата робочих, зайнятих на виробництві; • додаткова заробітна плата робочих, зайнятих у виробництві, відрахування на соціальне страхування; • загальновиробничі затрати; • втрати від браку; • інші виробничі затрати
10	За віднесенням до готової чи незавершеної виробництвом продукції		<ul style="list-style-type: none"> • відносяться до незавершеного виробництва; • утворюють собівартість готової продукції;
11	За способом віднесення на об'єкт обліку		<ul style="list-style-type: none"> • прями; • непрями;
12	За способом віднесення до звітнього, розрахункового (калькуляційного) періоду		<ul style="list-style-type: none"> • одноразові (витрати майбутніх та минулих періодів); • поточні;
13	В залежності від періоду отримання	П.Й. Атамас	<ul style="list-style-type: none"> • вичерпані (спожиті); • невичерпані (неспожиті);
			<i>Закінчення додатку Г</i>
13	доходу від понесених витрат		
14	В залежності від прийняття управлінського рішення		<ul style="list-style-type: none"> • релевантні витрати • нерелевантні • маржинальні витрати • середні • дійсні • можливі витрати

			<ul style="list-style-type: none">• постійні• змінні
--	--	--	---

Джерело: систематизовано автором на основі джерел: [24;30;32-33]

Додаток Д

Визнання витрат згідно нормативних документів

За GAAP USA
витрати і збитки визнаються в звітності в той момент, коли економічні вигоди споживаються для виробництва товарів (робіт, послуг). Споживання може бути визнане безпосередньо або шляхом зіставлення

Розроблено автором на основі джерел: [24;28;35]

Додаток Е

Порівняння поняття витрат за МСФЗ та П(С)БО №16

Елементи	МСФЗ	П(С)БО
Визначення терміну	Витрати – це зменшення економічних вигод протягом звітного періоду, що	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення

	відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками акціонерного капіталу	зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)
Класифікація та групування витрат	МСФЗ виходять із існування загальноприйнятої практики розмежування в звітності статей витрат, які виникають в процесі звичайної діяльності організації та статтями витрат, які не пов'язані із звичайною діяльністю	Витрати класифікуються залежно від виду діяльності, від якого вони виникли, по економічним елементам і статтям витрат. Виділяють також прямі й непрямі витрати, змінні й постійні, поточні витрати, витрати минулих і майбутніх періодів й надзвичайні витрати
Елементи витрат	МСБО 1 встановлена класифікація: за характером витрат (амортизація, матеріальні витрати, виплати працівникам, інші витрати) (п.91). За функціями витрат: собівартість реалізації,	1) собівартість реалізованої продукції (містить в собі розподілені та недорозподілені загальновиробничі витрати); 2) витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості <i>Продовж. додатку Е</i>
	витрати на збут, адміністративні витрати та інші витрати	реалізації: 2.2) адміністративні витрати; 2.3) витрати на збут; 2.4) інші операційні витрати 3) фінансові витрати; 4) втрати від участі в капіталі; 5) інші витрати звичайної діяльності

		б) надзвичайні витрати
Визнання витрат	За МСФЗ витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій	Витрати визнаються у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди
Оцінка витрат	У МСФЗ відсутні спеціально викладені в окремому стандарті правила відносно оцінки витрат, але в деяких стандартах, містяться положення, що визначають оцінку відповідних витрат, що визнаються в Звіті про прибутки і збитки	У П(С)БО відсутні спеціальні, викладені в окремо узятому стандарті, правила відносно оцінки витрат організації, але стандарти указують на деякі особливості оцінки витрат при здійсненні операцій з активами, зобов'язаннями та капіталом

Систематизовано автором на основі джерел: [24;35]

Додаток Ж

Трактування сутності категорії «витрати» згідно нормативно-правових документів

№ по р.	Нормативний документ	Основні положення	Використання для даної теми
---------	----------------------	-------------------	-----------------------------

1	Господарський кодекс України, Прийнятий ВР України від 16.01.2003. №436-IV	Кодекс визначає види і організаційні форми підприємств, правила їх створення, реєстрації, організації і ліквідації, організаційних механізм здійснення ними підприємницької діяльності	Використано при розгляді питання діяльності підприємства
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Витрати - зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)	Для організації бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності
3	Закон України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 09.07.03 р. №1058-IV	Визначає порядок стягнення та використання збору на обов'язкове державне пенсійне страхування	Використовуємо під час ознайомлення з бухгалтерського обліку витрат
			<i>Продовж. додатку Ж</i>
4	Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Можливість користуватися публічною бухгалтерською звітністю іноземним інвесторам та самим керівникам	Вивчення питання застосування міжнародних стандартів в Україні

5	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене Наказом МФУ №291 від 30.11.99р.	Дана Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про стан підприємства	Використовуємо під час опрацювання питання фінансового обліку витрат
6	Концептуальна основа фінансової звітності (IASB)	Витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам	Використовуємо при опрацюванні питання визначення, визнання та оцінку витрат, як одних з елементів з яких складаються фінансові звіти;
7	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) Подання фінансових звітів	Представляє класифікацію витрат здійснювати за характером, наприклад, придбання	Використовуємо при порівнянні міжнародних стандартів та <i>Продовж. додатку Ж</i>
7		матеріалів, витрати на рекламу, амортизація, виплати працівникам, транспортні витрати	національних
8	Міжнародний стандарт	Визначення підхідів до	Використовуємо при

	бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) Запаси	обліку запасів. Цей Стандарт надає рекомендації щодо визначення собівартості та подальшого визнання витрат, включаючи будь-яке часткове списання до чистої вартості реалізації. Він також надає рекомендації щодо формул собівартості, що застосовуються для визначення собівартості запасів.	порівнянні міжнародних стандартів та національних
9	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) Основні засоби	Метою цього стандарту є визначення облікового підходу до основних засобів, щоб користувачі фінансової звітності могли розуміти інформацію про інвестиції суб'єкта господарювання в його основні засоби та зміни в таких інвестиціях	Використовуємо при порівнянні міжнародних стандартів та національних
10	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) Доходи	Містить визначення облікового підходу до доходу, який виникає в результаті певних типів операцій та подій	Врахування витрат при визначенні доходів
			<i>Продовж. додатку Ж</i>
11	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 (МСБО 23) Витрати на позики	Застосовується в обліку витрат на позики	Використовуємо під час опрацювання питання міжнародних фінансових стандартів
12	Міжнародний стандарт	Визначення облікового	Використовуємо під

	бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) Нематеріальні активи	підходу до нематеріальних активів	час опрацювання питання міжнародних фінансових стандартів
13	Методичні рекомендації з питань собівартості продукції (робіт і послуг) промисловості № 373	Виробнича собівартість промислової продукції (робіт, послуг) - це виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на її виробництво	Використано при розгляді питання щодо врахування витрат у собівартість виробленої продукції
14	Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості	Поточні витрати підприємства торгівлі – це грошове відбиття витрат живої та уречевленої праці на здійснення поточної торговельно-виробничої діяльності підприємства, що за натурально-речовим складом становлять спожиту частину матеріальних, нематеріальних трудових та фінансових ресурсів	Використано при розгляді питання щодо єдиного підходу до складу і класифікації витрат підприємств
15	НП(с)БО 10 “Дебіторська заборгованість”	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську	Використовуємо методологічні засади віднесення дебіторської заборгованості на <i>Продовж. додатку Ж</i>
15		заборгованість та її розкриття	витрати підприємства

16	НП(с)БО 16 «Витрати»	Витрати звітнього періоду – це або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені	Використовуємо при опрацюванні питання сутності, визнання обліку та оцінки витрат
17	НП(с)БО 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва” затв. Наказом Мінфіну України № 39 від 25.02.00 р.(із змінами і доповненнями)	Встановлено зміст та форму Фінансового звіту суб’єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма № 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-м) та порядок заповнення його статей	Для організації бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності з витрат
18	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, наказ Міністерства фінансів №291 від 30.11.99 р.	Містить нові засади відображення операцій на рахунках, їх назви і призначення	Використовується в розділі, що висвітлює облік витрат <i>Продовж. додатку Ж</i>

19	Податковий кодекс України	Витрати це - сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником)	Використовуємо при визначенні поняття витрати
20	Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства Фінансів України від 24.03.95 р. №88	Міститься характеристика первинних документів, облікових регістрів, організація документообігу, зберігання документів	Використовуємо при розгляді питання первинного обліку та документообороту з обліку витрат
21	Про затвердження типових форм первинного обліку, затв. Наказом Мінстату № 352 від 29.12.95р.	Затверджені типові форми первинної облікової документації з обліку витрат, наведено вимоги до них	Для організації первинного обліку витрат
22	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.	Цим кодексом регулюються особисті немайнові та майнові	Використано при розгляді питання <i>Закінчення додатку Ж</i>

№435- IV		Відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.	діяльності підприємства
----------	--	--	-------------------------

Розроблено автором на основі джерел: [24-57]

Огляд спеціальної літератури з обліку, аналізу та контролю витрат

№ з/п	Назва посібника, статті	Короткий зміст	Використання для даної теми
1	2	3	4
1.	Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-практичний посібник/ за ред С.Ф.Голова.- Дніпропетровськ, ТОВ “баланс-Клуб”, 2000 р.	Розглядається методика бухгалтерського обліку та фінансової звітності	Використовуємо при опрацюванні питання бухгалтерського обліку витрат
2.	Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник/ Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В.Герасимчук.- Житомир:ЖІТІ, 2000 р.	Навчальний посібник охоплює проблеми управлінського обліку, як системи реєстрації, узагальнення, інтерпретації та аналізу бухгалтерської інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень	Використовуємо при опрацюванні питання управління витратами
3.	Давидов Г.М. Аудит: Підручник.-К.: Знання,2004	Розкривається суть аудиту, його предмет і метод, етапи та процедури аудиту, нормативно-правове забезпечення аудиту	Використовуємо при опрацюванні питання щодо здійснення контролю витрат
4.	Зубрицька І. Актуально про податкову амортизацію // Дебет-Кредит.- № 18.- .2008	Розглядаються показники використання амортизаційних відрахувань	Використано при проектуванні системи бухгалтерського обліку витрат
			<i>Продовж. додатку 3</i>
5.	Інформаційні системи	Викладено основні теоретичні і	Використано при

	бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидюк, Т.В. Шахрайчук. За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця; 2-ге вид., перероб. І доп. – Житомир: ПП"Рута",2002	практичні питання, пов'язані із впровадженням і використанням автоматизованих інформаційних технологій в бухгалтерському обліку	опрацюванні питання автоматизації обліково-аналітичних робіт
6.	Кузьмінський А.М. Кузьмінський А.М., Сопко В.В., Завгородній В.П. та ін. Організація бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту / За ред. А.М. Кузьмінського. – К.: Вища шк., 2003. – 223 с.	Розглянута система управління операційними витратами, яка є складовою системи управління операційною діяльністю торговельного підприємства	Використано при опрацюванні питання управління витратами
7.	Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О, Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів.- К. "Хрещатик", 1999 р.	В підручнику розглядаються питання функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання	Використано при опрацюванні питання управління витратами
8.	Мних С.В. Економічний аналіз: Підручник. – К:Центр навчальної літератури, 2003	Розкривається теорія і практика економічного аналізу діяльності господарюючих суб'єктів.	Використовується в розділі де проводиться-ся аналіз витрат
12.	Нападовська Л.В. Управлінський облік: Підруч. -К.: Книга, 2004.	У підручнику відображено ключові проблеми управлінського обліку	Використовуємо при опрацюванні питання управління витратами
			<i>Продовж. додатку 3</i>
13.	Особливості	В посібнику висвітлені питання	Використано при

	бухгалтерського обліку в торгівлі. Курс лекцій. Навчальний посібник / За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця та доц. Н.М. Малюги – Житомир:ЖІТІ, 2000 р.	організації обліку та особливості його ведення на торговельних підприємствах	проектуванні системи бухгалтерського обліку витрат
14.	Папінова О. Валові витрати // Баланс.- №34.- 2003 р.	Автором розглянута дата збільшення валових витрат	Використано при проектуванні системи податкового обліку
15.	Писаревська Т.А. Інформаційні системи обліку та аудиту: Навч. посіб. -К.: КНЕУ, 2004.-369 с.	В посібнику висвітлюються питання впровадження автоматизованих інформаційних систем і застосування нових інформаційних технологій у сфері обліку та аудиту	Використано при розкритті автоматизації обліку витрат
16.	Плешонкова Л.В. Формування витрат згідно з П(С)БО 16 // Баланс. – 2000. – №10. – ст. 32-39	В статті наведено інформацію про розрахунок приросту (убутку) балансової вартості запасів.	Використано при проектуванні системи податкового обліку витрат
17.	Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.	Розглядається методика бухгалтерського обліку різних об'єктів	Використано при проектуванні системи бухгалтерського обліку витрат
18.	Коба О. В. Наукова стаття «Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу»	Проаналізовано проблеми класифікації витрат промислових підприємств. Досліджено і узагальнено підходи вітчизняних і іноземних науковців до групування витрат за різними напрямками	Використано при розгляді питання про класифікацію витрат <i>Продовж. додатку 3</i>

19.	Букало Н. А. Наукова стаття «Витрати підприємства як об'єкт управлінського обліку»	Висвітлено поняття «витрати», методи їх обліку, сформовано мету та завдання фінансового та управлінського обліку витрат	Використано при розгляді питання визначення витрат
20.	Алексеева А. В. Наукова стаття «Витрати підприємства: фінансовий та податковий аспекти обліку»	Розглядаються питання обліку витрат у фінансовому та податковому обліку	Використано при розгляді питання трактування поняття витрат в ПКУ
21.	Язлюк Б. О. Наукова стаття «Організація обліку витрат операційної діяльності в умовах комплексної автоматизації»	У статті визначено фактори та основні облікові процедури, що впливають на організацію обліку витрат операційної діяльності із застосуванням автоматизованої форми обліку	Використано при розгляді питання обліку операційних витрат
22.	Ковтуненко К.В. Економічне оцінювання інноваційної діяльності промислового підприємства: своєчасність процесу та достовірність результату	Огляд нормативної бази та законодавчих документів, які регулюють питання витрат виробництва	Використано при розгляді питання нормативно-правового забезпечення обліку витрат
23.	Шашенко О. О. Наукова стаття «Виробничі витрати на промисловому підприємстві: сутність, класифікація, види»	Обґрунтовано фактори процесу формування виробничих витрат є дослідження їх загальної сутності	Використано при розгляді питання сутності витрат
24.	Самборський О. В. Наукова стаття «Витрати за економічними елементами в системі управління та контролю за витратами»	Розроблена класифікація витрат, що використовується при плануванні або бюджетуванні, обліку, аналізі, контролі операційних витрат	Використано при розгляді питання класифікації витрат <i>Продовж. додатку 3</i>

25.	Діденко С. В. Наукова стаття «Ретроспектива і сучасність поняття "витрати" як об'єкта управлінського обліку»	У статті розглянуто різні трактування поняття «витрати», розроблені вітчизняними та зарубіжними вченими. Розкрито економічний і бухгалтерський підходи до економічної сутності витрат.	Використано при розгляді питання сутності витрат
26.	Германенко Л. М. Наукова стаття «Витрати як економічна категорія та об'єкт обліку»	У статті розглянуто економічну категорію «витрати» та порядок формування облікової інформації щодо витрат діяльності, у тому числі за елементами	Використано при розгляді питання сутності витрат
27.	Мостенська Т. Г. Наукова стаття «Витрати як економічна категорія та їх аналіз на ПАТ "Оболонь"»	У статті представлено загальні теоретичні аспекти категорії «витрати»	Використано при розгляді питання сутності витрат
28.	Сук П. Л. Наукова стаття «Формування облікової інформації про витрати»	В статті відбувається уточнення змісту і використання термінів «затрати» і «витрати», розкриття порядку ведення їх обліку. Розкрито зміст і використання термінів «затрати» і «витрати»	Використано при розгляді питання сутності витрат
29.	Шутько Т. І. Наукова стаття «Витрати в економічній теорії наукових шкіл»	Дослідження витрат в економічній теорії наукових шкіл. Проаналізовано підходи щодо вивчення категорії "витрати" від початку становлення товарно-грошових відносин до сьогодні	Використано при розгляді питання історії виникнення поняття витрати
			<i>Закінчення додатку 3</i>
30.	Латишева О. В. Наукова	Огляд наукових джерел з	Використано при

<p>стаття: «Витрати підприємств: суть, сучасні підходи до їх оцінки та управління»</p>	<p>питань трактування сутності поняття «витрати підприємства»</p>	<p>розгляді питання сутності витрат</p>
--	---	---

Систематизовано автором на основі джерел: [32;54-55;58-67;73-83]

Організаційна структура управління підприємством ПрАТ «Елопак-Фастів»

Додаток К
Таблиця К.1

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	336	221	
первісна вартість	1001	2922	3335	
накопичена амортизація	1002	2586	3114	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1	132	
Основні засоби:	1010	61076	63104	
первісна вартість	1011	126696	145405	
знос	1012	65620	82301	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			

Продовження таблиці К.1				
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	634	863	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	62047	64320	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	47594	60264	
Виробничі запаси	1101	22370	23191	

Продовження таблиці К.1				
Незавершене виробництво	1102	10881	14230	
Готова продукція	1103	8009	11453	
Товари	1104	6334	11380	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестрахування	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	50413	61209	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2015	1516	
з бюджетом	1135	32010	28425	
у тому числі з податку на прибуток	1136	18271	9046	
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2285	3020	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	1243	29862	

Продовження таблиці К.1				
Готівка	1166			
Рахунки в банках	1167	1243	29425	
Витрати майбутніх періодів	1170	388	194	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	1508	1362	
Усього за розділом II	1195	137456	185852	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	199503	250172	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				

Продовження таблиці К.1				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2515	2515	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	101637	101637	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	629	629	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1849	5308	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	106630	110089	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			

Продовження таблиці К.1				
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				

Продовження таблиці К.1				
Короткострокові кредити банків	1600	25837	45005	
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	827		
за товари, роботи, послуги	1615	37087	79984	
за розрахунками з бюджетом	1620	1		
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625			
за розрахунками з оплати праці	1630	15	23	
за одержаними авансами	1635	7565	4757	
за розрахунками з учасниками	1640	48	47	
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	1926	2247	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			

Продовження таблиці К.1				
Інші поточні зобов'язання	1690	19567	8020	
Усього за розділом III	1695	92873	140083	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	199503	250172	

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	221	358	
первісна вартість	1001	3335	3825	
накопичена амортизація	1002	3114	3467	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	132	3220	
Основні засоби:	1010	63104	50381	
первісна вартість	1011	145405	154760	
знос	1012	82301	104379	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			

Продовження таблиці К.2				
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	863	2432	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	64320	56391	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	60264	114595	
Виробничі запаси	1101	23191	66366	
Незавершене виробництво	1102	14240	13157	

Продовження таблиці К.2				
Готова продукція	1103	11453	21518	
Товари	1104	11380	13554	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	61209	87868	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1516	4218	
з бюджетом	1135	28425	37670	
у тому числі з податку на прибуток	1136	9046	1070	
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3020	8571	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	29862	8891	
Готівка	1166			

Продовження таблиці К.2				
Рахунки в банках	1167	29862	8891	
Витрати майбутніх періодів	1170	194	887	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	1362	662	
Усього за розділом II	1195	185852	263362	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	250172	319753	

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				

Продовження таблиці К.2				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2515	2515	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	101637	103485	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	629	631	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5308	42940	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	110089	149571	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			

Продовження таблиці К.2			
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			

Продовження таблиці К.2				
Короткострокові кредити банків	1600	45005	61362	
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	79984	91720	
за розрахунками з бюджетом	1620		7	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625			
за розрахунками з оплати праці	1630	23	12	
за одержаними авансами	1635	4757	3642	
за розрахунками з учасниками	1640	47	3492	
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	2247	3082	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			

Продовження таблиці К.2			
Інші поточні зобов'язання	1690	8020	6865
Усього за розділом III	1695	140083	170182
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	250172	319753

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	358	541	
первісна вартість	1001	3825	4523	
накопичена амортизація	1002	3467	3982	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3220	1437	
Основні засоби:	1010	50381	179836	
первісна вартість	1011	154760	289371	
знос	1012	104379	109535	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			

Продовження таблиці К.3				
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	2987	1200	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	56946	183014	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	114595	130354	
Виробничі запаси	1101	66366	68254	
Незавершене виробництво	1102	13157	27132	

Продовження таблиці К.3				
Готова продукція	1103	21518	26054	
Товари	1104	13554	8914	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	87868	98435	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4218	4925	
з бюджетом	1135	37670	46063	
у тому числі з податку на прибуток	1136	1070		
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7508	7362	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	8891	2393	
Готівка	1166		1	

Продовження таблиці К.2				
Рахунки в банках	1167	8891	2392	
Витрати майбутніх періодів	1170	887	1172	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	662	735	
Усього за розділом II	1195	262299	291439	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		810	
Баланс	1300	319245	475263	

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				

Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2515	2515	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	103485	146425	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	631	631	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	43491	105803	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	150122	255374	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			

Продовження таблиці К.3			
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			

Продовження таблиці К.3			
Короткострокові кредити банків	1600	61362	66509
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	91720	140807
за розрахунками з бюджетом	1620	7	773
за у тому числі з податку на прибуток	1621		773
за розрахунками зі страхування	1625		
за розрахунками з оплати праці	1630	12	27
за одержаними авансами	1635	3642	4147
за розрахунками з учасниками	1640	3492	54
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	3082	3593
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		

Продовження таблиці К.3				
Інші поточні зобов'язання	1690	5806	3979	
Усього за розділом III	1695	169123	219889	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	319245	475263	

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	541	1767	
первісна вартість	1001	4523	6910	
накопичена амортизація	1002	3982	5143	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1437	870	
Основні засоби:	1010	179836	191736	
первісна вартість	1011	289371	348399	
знос	1012	109535	156663	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			

Продовження таблиці К.4

первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	1200	1200	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	183014	195573	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	130354	173009	
Виробничі запаси	1101	68254	83939	
Незавершене виробництво	1102	27132	41676	

Продовження таблиці К.4

Готова продукція	1103	26054	34076	
Товари	1104	8914	13318	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	98435	76972	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4925	6467	
з бюджетом	1135	46063	10235	
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7362	11508	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	2393	10330	
Готівка	1166			

Продовження таблиці К.4

Рахунки в банках	1167	2392	10330	
Витрати майбутніх періодів	1170	1172	1317	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	736	863	
Усього за розділом II	1195	291440	290701	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	810		
Баланс	1300	475264	486274	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2515	2515	

Продовження таблиці К.4

Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	146425	146425	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	631	631	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	105804	149260	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	255375	298831	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			

Продовження таблиці К.4

Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	66509	54932	

Продовження таблиці К.4

Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	140807	120060	
за розрахунками з бюджетом	1620	773	108	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	773	108	
за розрахунками зі страхування	1625			
за розрахунками з оплати праці	1630	27	11	
за одержаними авансами	1635	4147	4614	
за розрахунками з учасниками	1640	54	54	
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	3593	3556	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	3979	4108	
Усього за розділом III	1695	219889	187443	

Продовження таблиці К.4

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	475264	486274

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	541	1767	
первісна вартість	1001	4523	6910	
накопичена амортизація	1002	3982	5143	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1437	870	
Основні засоби:	1010	179836	191736	
первісна вартість	1011	289371	348399	
знос	1012	109535	156663	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			

Продовження таблиці К.5

первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	1200	1200	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	183014	195573	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	130354	173009	
Виробничі запаси	1101	68254	83939	
Незавершене виробництво	1102	27132	41676	

Продовження таблиці К.5

Готова продукція	1103	26054	34076	
Товари	1104	8914	13318	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	98435	76972	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4925	6467	
з бюджетом	1135	46063	10235	
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7362	11508	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	2393	10330	
Готівка	1166			

Продовження таблиці К.5

Рахунки в банках	1167	2392	10330	
Витрати майбутніх періодів	1170	1172	1317	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	736	863	
Усього за розділом II	1195	291440	290701	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	810		
Баланс	1300	475264	486274	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2515	2515	

Продовження таблиці К.5

Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	146425	146425	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	631	631	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	105804	149260	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	255375	298831	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			

Продовження таблиці К.5

Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	66509	54932	

Продовження таблиці К.5

Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615	140807	120060	
за розрахунками з бюджетом	1620	773	108	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	773	108	
за розрахунками зі страхування	1625			
за розрахунками з оплати праці	1630	27	11	
за одержаними авансами	1635	4147	4614	
за розрахунками з учасниками	1640	54	54	
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	3593	3556	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	3979	4108	
Усього за розділом III	1695	219889	187443	

Продовження таблиці К.5

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	475264	486274	

Таблиця К.6

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	360255	220200
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(226755)	(159547)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	133500	60653
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		

Продовження таблиці К.6

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	41502	17628
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(15041)	(9424)
Витрати на збут	2150	(14509)	(10436)
Інші операційні витрати	2180	(109837)	(47375)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	35615	11046
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		

Продовження таблиці К.6

Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	4305	1628
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(3194)	(1739)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(23646)	(3516)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	13080	7419
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-9621	-5832
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3459	1587
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Продовження таблиці К.6

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3459	1587

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	144503	95507
Витрати на оплату праці	2505	24292	21162
Відрахування на соціальні заходи	2510	7448	6311
Амортизація	2515	19056	14248
Інші операційні витрати	2520	64866	50225

Продовження таблиці К.6

Разом	2550	260165	187453
-------	------	--------	--------

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	538646	538646
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	538646	538646
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	6.42	2.95
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	577976	360255
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(420188)	(226755)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	157788	133500
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		

Продовження таблиці К.7

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	98553	41502
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(21045)	(15041)
Витрати на збут	2150	(21278)	(14509)
Інші операційні витрати	2180	(143582)	(109837)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	70436	35615
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		

Продовження таблиці К.7

Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	22209	4305
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(4713)	(3194)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(38441)	(23646)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	49491	13080
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-6551	-9621
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	42940	3459
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Продовження таблиці К.7

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	42940	3459

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	309824	144503
Витрати на оплату праці	2505	33024	24292
Відрахування на соціальні заходи	2510	8895	7448
Амортизація	2515	23094	19056
Інші операційні витрати	2520	54426	64866

Продовження таблиці К.7

Разом	2550	429263	260165
-------	------	--------	--------

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	538646	538646
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	538646	538646
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	79.72	6.42
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		6.42

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		577976
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	(420188)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090		157788
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		

Продовження таблиці К.8

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120		98553
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	()	(21045)
Витрати на збут	2150	()	(21278)
Інші операційні витрати	2180	()	(143582)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		70436
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		

Продовження таблиці К.8

Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		22209
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	()	(4713)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	(38441)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		49491
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		-6551
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		42940
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Продовження таблиці К.8

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		42940

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500		309824
Витрати на оплату праці	2505		33024
Відрахування на соціальні заходи	2510		8895
Амортизація	2515		23094
Інші операційні витрати	2520		54426

Продовження таблиці К.8

Разом	2550		429263
-------	------	--	--------

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600		538646
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		538646
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		79.72
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	748796	776408
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(572055)	(536291)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	176741	240117
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		

Продовження таблиці К.9

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	35420	47124
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(27675)	(24036)
Витрати на збут	2150	(37239)	(29724)
Інші операційні витрати	2180	(77956)	(92049)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	69291	141432
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		

Продовження таблиці К.9

Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	851	10008
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(5060)	(5460)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(10578)	(15154)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	54504	130826
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-11048	-25023
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	43456	105803
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Продовження таблиці К.9

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	43456	105803

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	437018	423240
Витрати на оплату праці	2505	42958	36670
Відрахування на соціальні заходи	2510	7217	6325
Амортизація	2515	50592	19339
Інші операційні витрати	2520	105785	84538

Продовження таблиці К.9

Разом	2550	643570	570112
-------	------	--------	--------

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	538646	538646
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	538646	538646
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	80.67636	196.424
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	80.67636	196.424
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ЕЛОПАК-ФАСТІВ»

Таблиця К.1.1

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Елопак-Фастів» на 2019р.

Коефіцієнт	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Динамічн а дельта	Реком. значення,%
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$2393+0/219889=1,08$	$10330/187443=5,51$	4,43	20-25%
Коефіцієнт проміжної ліквідності	$2393+0+156785/219889=72,39$	$10330+0+1051823/187443=61,63$	-10,76	70% і б
Коефіцієнт загальної ліквідності	$291\ 440/219889=132,54$	$290701/187443=155,08\%$	22,54	150% і б
Коефіцієнт платоспроможності	$291\ 440/0+219889=132,54$	$290701/0+187443=155,08$	22,54	100% і б
Коефіцієнт автономії	$255\ 375/475264=0,53$	$298831/486274=0,61$	0,08	б ніж 0,5
Коефіцієнт фінансової стійкості	$255375/475264=0,53$	$298\ 831/486274=0,61$	0,08	б ніж 0,4
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$291440/255375=1,14$	$290701/298831=0,97$	-0,17	б ніж 0,5
Коефіцієнт заборгованості	$0+219889+0+0/255\ 375=0,86$	$0+187443+0+0/298831=0,62$	-0,24	40-60%
Коефіцієнт інвестування	$255\ 375/183014=136,53$	$298831/195573=152,79$	18,26	100% і б
Коефіцієнт фінансової залежності	$475264/255375=1,86$	$486486274/298831=1,63$	-0,23	1,67-2,5
Коефіцієнт фінансового Левериджу	$219889/255375=0,86$	$187443/298831=0,63$	-0,23	<1
Коефіцієнт Лебра	$219889/183014+291440+810=0,46$	$187443/195573+290701+3=0,39$	-0,07	Менше ніж 0,5

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку К.1

Таблиця К.1.2

**Аналіз звіту про фінансові результати ПрАТ «Елопак-Фастів»
за 2018-2019рр.**

Стаття	Минулий рік 2016	Звітний рік 2017	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
1. Чистий дохід від реалізації продукції	776 408	748 796	-27 612	96,4
2. Собівартість реалізованої продукції	536 291	572 055	35 764	106,6
3. Валовий прибуток	240 177	176 741	-63 376	73,6
4. Інші операційні доходи	47 124	35 420	-11 704	75,1
5. Адміністративні витр	24 036	27 675	3 639	115
6. Витрати на збут	29 724	37 239	7 515	125
7. Інші операційні витрати	92 049	77 956	-14 093	84,6
8. Фін.рез-ти від операційної діяльності	141 432	69 291	-72 141	50
9. Інші доходи	10 008	851	-9 157	8,5
10. Фінансові витрати	5 460	5 060	-400	92,6
11. Інші витрати	15 154	10 578	-4576	69,8
12. Фін рез до оподаткув	130 826	54 504	-76 322	41,6
13. Чистий фінансовий рез-т - прибуток	105 803	43 456	-62 347	41

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку К.1

Таблиця К.1.3

Аналіз прибутку та рентабельності ПрАТ «Елопак-Фастів»

Показник	Минулий рік 2018	Звітний рік 2019	Темп приросту
Чистий дохід від реалізації	776 408	748 496	-3,6
Собівартість РП	536 291	572 055	6,7
Валовий прибуток	240 117	176 741	-26,4
Чистий прибуток	105 803	43 456	-58,9
Середньорічна вартість ОЗ	115 108,5	62 090	-46,1
Середньорічна вартість ОА	276 869	255 070,5	-7,9
Активи	397 285,5	480 769	21
Власний капітал	202 748	277 103	36,7
Витрати на 1 грн РП	69,1	76,4	10,6
Рентабельність прод	45	31	-31
Рентабельність вир-ва	61	56	-9
Рентабельність продаж	13,63	5,81	-57,4
Рентабельність активів	26,63	9,04	-66,1
Рентабельність капіталу	52,18	15,68	-69,9

Продовження додатку К.1

Таблиця К.1.4

Структура витрат ПрАТ «Елопак-Фастів»

Показник	2018 рік		2019 рік		Відхил	Темп зрост
	сума	пит.вага	сума	пит.вага		
Собівартість РП	536 291	76,317	572 055	78,401	35 764	107
Адміністративні витрати	24 036	3,420	27 675	3,668	2 729	111
Витрати на збут	29 724	4,230	37 239	5,104	7 515	125
Інші операційні витрати	92 049	13,099	77 956	10,684	-14 093	85
Фінансові втрати	5 460	0,777	5 060	0,693	-400	93
Інші витрати	15 154	2,157	10 578	1,45	-4 576	70
Усього витрат	702 714	100	729 653	100	26 939	104

Джерело: розроблено автором

Продовження додатку К.1

Таблиця К.1.5

Структура доходів ПрАТ «Елопак-Фастів»

Показник	2018 рік		2019 рік		Відхил	Темп зрост
	сума	пит.вага	сума	пит.вага		
Чистий дохід від реалізації	776 408	93,146	748 796	95,38	-27 612	96
Інші операційні доходи	47 124	5,653	35 420	4,512	-11 704	75
Інші фінансові доходи	-	-	-	-	-	-
Інші доходи	10 008	1,201	851	0,108	-9 157	9
Усього доходів	833 540	100	785 067	100	- 48 473	94

Джерело: розроблено автором

ВИСНОВКИ

На основі даних можна зробити наступний висновок про фінансовий стан підприємства ПрАТ «Елопак-Фастів». Коефіцієнт фінансової стійкості на початок періоду має значення 0,53 і це свідчить про те, що компанія має недостатню фінансову стійкість в довгостроковій перспективі. 53% активів на початок періоду фінансуються за рахунок постійного капіталу і це говорить про те, що існує певний ризик втрати платоспроможності. До кінця періоду значення коефіцієнта зросло на 8% і це є позитивною тенденцією.

На початок періоду 86% діяльності фінансувалося за рахунок залучення коштів (позичених), підприємство є залежне від контрагентів й обсяг боргових зобов'язань дуже великий порівняно з капіталом. На кінець періоду коефіцієнт заборгованості знизився, але підприємство все таки залишається залежним від короткострокових зобов'язань (кредитів).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності має значення 1,08% на початок періоду, що показує нам неспроможність підприємства швидко здійснювати розрахунки за своїми короткостроковими зобов'язаннями. На кінець періоду показник зростає на 4,43%, але все таки підприємство залишається неспроможним швидко погасити зобов'язання.

Коефіцієнт проміжної ліквідності становить 72% на початок періоду і свідчить про те, що підприємство може погасити короткострокові зобов'язання у разі його критичного стану за рахунок грошей та коштів від дебіторів. На кінець періоду значення коефіцієнта знизилося на 10% за рахунок зниження дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт загальної ліквідності на початок періоду становить 132%, це показує, що поточні зобов'язання майже рівні поточним активам, що є негативним явищем, оскільки поточні активи мають різну ступінь ліквідності й можуть бути реалізовані з часом, що призведе до погіршення фінансового стану підприємства. На кінець періоду коефіцієнт загальної ліквідності підвищується до нормативного значення за рахунок зменшення короткострокових

зобов'язань, тому підприємство володіє значним обсягом фінансових ресурсів, які сформовані завдяки власним джерелам.

Коефіцієнт платоспроможності дорівнює коефіцієнту загальної ліквідності, тому що підприємство не має довгострокових зобов'язань.

На основі даних спостерігаємо, що в структурі доходів найбільшу частку займає чистий дохід від реалізації 93% у 2018р. і 95% у 2019р. хоча цей показник знизився на 27 612грн., також у структурі доходів є інші операційні доходи 5% у 2018, у 2019 4%, інші доходи також знизились. За рахунок збільшення собівартості у звітному році порівняно з базовим 2016 на 6%, валовий прибуток у 2019 році знизився на 14%. На зниження чистого прибутку у 2018р порівняно з 2017р на 41% вплинули такі показники:

- а) підвищення адміністративних витрат на 15%;
- б) підвищення витрат на збут на 25%;
- в) підвищення собівартості реалізованої продукції на 6%;
- г) зниження інших операційних доходів на 15%;
- д) зниження інших доходів на 91,6%

е) збільшення матеріальних затрат на продукцію, що й понесло за собою збільшення собівартості, збільшилися витрати на оплату праці (в першу чергу збільшилась кількість працівників) і водночас збільшилися відрахування на соціальні заходи, амортизація зросла в 2019р у 2рази. Як бачимо рентабельність продукції у 2019 році знизилась на 14% за рахунок зниження валового прибутку та підвищення собівартості. Рентабельність виробництва також знизилась за рахунок зниження валового прибутку у 2019р. та збільшення суми основних та оборотних активів. Як бачимо із таблиці рентабельність продажу знизилась на 9%, тобто дохідність операційної діяльності знизилась, причиною того може бути зростання витрат на виготовлення продукції. Рентабельність активів знизилась на 16%, а рентабельність капіталу на 37%. Можна зробити висновок, що капіталу у 2019р. досить неефективно використовувався, прибуток на гривню вкладених коштів значно впав, тому дивіденди будуть виплачуватись в меншому розмірі.

Склад витрат згідно П(С)БО 16 «Витрати»

<i>Витрати які включаються до виробничої собівартості</i>		<i>Витрати які не включаються до виробничої собівартості</i>	
Вид витрат	Склад	Вид витрат	Склад
прямі матеріальні витрати	<ul style="list-style-type: none"> - вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції; - вартість купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, - вартість допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. 	адміністративні витрати	<ul style="list-style-type: none"> - загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо); - витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу; - витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання - винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо); - витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо); - амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання; - витрати на врегулювання спорів у судових органах; - податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі;

			<i>Продовж. додатку Л</i>
			<ul style="list-style-type: none"> - плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти; - інші витрати загальногосподарського призначення.
прямі витрати на оплату праці	- заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг	витрати на збут	<ul style="list-style-type: none"> - витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції; - витрати на ремонт тари; - оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут; - витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг); - витрати на передпродажну підготовку товарів; - витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом; - витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона); - витрати на транспортування, перевалку

			<i>Продовж. додатку Л</i>
			і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки; - витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування; - витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства; - інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.
інші прямі витрати	- відрахування на соціальні заходи; -плата за оренду земельних і майнових паїв; - амортизація; - втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції і т.д.	інші операційні витрати	- витрати на дослідження та розробки; - собівартість реалізованих виробничих запасів, яка для цілей бухгалтерського обліку складається з їх облікової вартості та витрат, пов'язаних з їх реалізацією; - сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів; - втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни
змінні та постійні розподілені загальновиробничі витрати	-витрати на управління виробництвом - амортизація основних засобів; - амортизація нематеріальних активів - витрати на		

		Закінчення додатку Л
	<p>утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - витрати на вдосконалення технології й організації виробництва ; - витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень; - витрати на обслуговування виробничого процесу ; - витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього природного середовища. - інші витрати. 	<p>курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства);</p> <ul style="list-style-type: none"> - втрати від знецінення запасів; - нестачі й втрати від псування цінностей; - визнані штрафи, пеня, неустойка; - витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення; - інші витрати операційної діяльності.

Джерело: розроблено автором

Характеристика рахунків для обліку витрат операційної діяльності

<i>Код та назва рахунку</i>	<i>Призначення рахунку</i>
<i>Витрати основної операційної діяльності</i>	
23 "Виробництво"	На дебеті цього рахунка відображають прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також виробничі накладні витрати та втрати від браку продукції, робіт, послуг. За кредитом рахунка 23 "Виробництво" відображають фактичну виробничу собівартість завершеної виробництвом продукції
901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	По дебету відображається фактична собівартість реалізованої готової продукції, що визначається згідно з П(С) БО 9 "Запаси"
92 "Адміністративні витрати"	По дебету відображаються суми визнаних витрат загальногосподарського призначення (адміністративних витрат) : загальні та корпоративні витрати; витрати на службові відрядження і утримання апарату управління; амортизація нематеріальних активів; податки та збори передбачені законодавством обов'язкові платежі; плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків; інші витрати загальногосподарського призначення.
93 "Витрати на збут"	По дебету відображаються суми визнаних витрат на збут продукції, зокрема: витрати пакувальних матеріалів; оплата праці; витрати на рекламу; витрати на утримання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів; витрати на транспортування; інші витрати, пов'язані з збутом продукції.
<i>Витрати іншої операційної діяльності підприємства</i>	
94 "Інші витрати операційної діяльності"	По дебету відображаються суми визнаних витрат операційної діяльності (крім основної діяльності)

Джерело: розроблено автором

Характеристика рахунків класу 8 “Витрати за елементами”

<i>Елементи витрат</i>	<i>Види витрат, які включаються до окремих елементів</i>
Матеріальні витрати (рахунок 80)	Сировина і матеріали, куповані напівфабрикати, паливо і енергія, тара і товарні матеріали, та інше.
Витрати на оплату праці (рахунок 81)	Виплати за окладами і тарифами, премії та заохочення, оплата відпусток та інше.
Відрахування на соціальні заходи (рахунок 82)	Відрахування на пенсійне забезпечення, на соціальне страхування, страхування на випадок безробіття та інші соціальні заходи.
Амортизація (рахунок 83)	Амортизація основних засобів, нематеріальних активів
Інші операційні витрати (рахунок 84)	Витрати на відрядження, послуги зв'язку, на виплату матеріальної допомоги та інше.

Джерело: розроблено автором

Господарські операції з обліку витрат операційної діяльності

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік	
		Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Витрати, які становлять виробничу собівартість			
Прямі матеріальні витрати			
1.	Передано сировину та матеріали у виробництво для виготовлення продукції	231	201
2.	Відпущено паливо на технологічні цілі	231	203
3.	Відпущено малоцінні та швидкозношувані предмети для виробництва продукції	231	22
4.	Списано вартість робіт і послуг виробничого характеру, виконаних сторонніми організаціями	231	631
Витрати на оплату праці			
5.	Нараховано основну заробітну плату працівникам, зайнятим у виробництві	231	661
6.	Нараховано премії та заохочення працівникам, зайнятим у виробництві	231	661
7.	Нараховано компенсаційні виплати працівникам, зайнятим у виробництві	231	661
8.	Нараховано відпускні працівникам, зайнятим у виробництві	231	661
9.	Нараховано суму забезпечення на оплату майбутніх відпусток працівникам, зайнятим у виробництві	231	471

			<i>Продовж. додатку II</i>
Відрахування на соціальні заходи			
10	Нараховано ЄСВ на заробітну плату робітникам, зайнятим у виробництві продукції (робіт, послуг)	231	651
Витрати, пов'язані з використанням та утриманням основних засобів			
11	Нарахована амортизація: основних засобів, що використовуються при виробництві продукції (робіт, послуг)	231	131
12	Нараховано амортизацію інших необоротних активів, що використовуються при виробництві продукції (робіт, послуг)	231	132
13	Нараховано амортизацію нематеріальних активів, що використовуються при виробництві продукції (робіт, послуг)	231	133
Інші витрати			
14	Відображено суму розподілених ЗВВ	231	91
Витрати, які не включають до виробничої собівартості			
Адміністративні витрати			
15	Включено до складу адміністративних витрат амортизацію необоротних активів загальногосподарського призначення	92	13
16	Списано запаси, що відносяться до адміністративних витрат	92	22,20
17	Списано витрати на службові відрядження адміністративного персоналу	92	372
18	Відображено інші адміністративні витрати, виконані сторонніми організаціями (наприклад, оплата послуг телефонного та поштового зв'язку,	92	631,685

			<i>Продовж. додатку II</i>
	юридичних і аудиторських послуг)		
19	Нараховано заробітну плату працівників апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу	92	661
20	Нараховано ЄСВ на заробітну плату працівників апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу	92	651
Витрати на збут			
21	Включено до складу витрат на збут амортизацію необоротних активів	93	13
22	Списано запаси, що відносяться до збутових витрат (наприклад, для пакування продукції, проведення ремонту основних засобів збутового призначення)	93	20,22
23	Відображено витрати на службові відрядження персоналу відділу збуту	93	372
24	Списано інші витрати на збут, виконані сторонніми організаціями (наприклад, витрати на транспортування готової продукції, оплата послуг оренди)	93	63,685
25	Нараховано заробітну плату працівників відділу збуту	93	661
26	Нараховано ЄСВ на заробітну плату персоналу відділу збуту	93	651
Інші операційні витрати			
27	Понесено витрати на дослідження та розробки	941	20,22,651,685
28	Відображено витрати на купівлю-продаж іноземної валюти	942	333,334
29	Визнано штрафи, пені, неустойки	948	685

<i>Закінчення додатку П</i>			
Записи по закінченню періоду			
30	Надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю	261	231
31	Відображення собівартості реалізації продукції	901	261
32	Списання собівартості реалізації продукції на фінансові результати	791	901
33	Віднесення витрат на фінансові результати		
	- витрат на збут;	791	93
	- адміністративних витрат;		92
	- нерозподілених ЗВВ;		91
	- інших операційних витрат;		94

Джерело: розроблено автором

Господарські операції з обліку витрат з використанням 8 класу рахунків

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік	
		Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
Витрати, пов'язані з реалізацією продукції			
1.	Списано собівартість реалізованих продукції	791	261
2.	Відображено витрати на збут		
2.1	Списано вартість матеріалів, що використовуються для зберігання та упакування	80	20
2.2	Відображено витрати на транспортування продукції, що надані сторонніми організаціями	84	685
2.3	Відображено втрати продукції в межах норм природного збитку під час зберігання та реалізації (биття скляних частин)	84	261
	- оплата послуг сторонніх підприємств по рекламі	84	685
Витрати на оплату праці			
3	Нарахована заробітна плата		
	- адміністративно-управлінському персоналу	81	661
	- продавцям	81	661
4	Нарахована матеріальна допомога адміністративно-управлінському персоналу	81	661
Відрахування на соціальні заходи			
5	Проведено:	82	651
	- відрахування на пенсійне забезпечення		651
			651
Витрати, пов'язані з використанням та утриманням основних засобів			

<i>Закінчення додатку Р</i>			
6	Нарахована амортизація основних засобів:		
	- загальногосподарського призначення	83	131
	- що забезпечують збут продукції	83	131
7	Відображено витрати по ремонту основних засобів, пов'язаних зі збутом продукції	83	685
Інші витрати, пов'язані з управлінням діяльністю			
8	Відображено витрати на утримання (опалення, освітлення, водопостачання та інші комунальні послуги) та охорону об'єктів:		
	- загальногосподарського призначення	84	685
	- що забезпечують збут продукції	84	685
9	Відображено:		
9.1	Затрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, факс)	84	685
9.2	Винагорода за надані аудиторські послуги	84	685

Джерело: розроблено автором

Заповнення Звіту про фінансові результати (в розрізі витрат)

Найменування статті Звіту	Код рядка	Обороти за рахунками бухгалтерського обліку	Пояснення згідно з Методрекомедаціями № 433
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Обороти Дт 791 – Кт 901, 902, 903	У рядку відображається виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів, дохід від реалізації яких зазначений у ряд. 2000. Завважимо, що до цієї статті включається також сума постійних нерозподілених загальновиробничих витрат, що входять до складу собівартості реалізованої продукції. Нагадаємо, собівартість реалізації визначається за правилами П(С)БО 9, 16, 30.
Адміністративні витрати	2130	Оборот Дт 791 – Кт 92	Відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства
Витрати на збут	2150	Оборот Дт 791 – Кт 93	Відображаються витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, послуг), витрати на утримання підрозділів, які займаються збутом, витрати на рекламу, доставку продукції споживачам тощо
Інші операційні витрати	2180	Оборот Дт 791 – Кт 94. Показник ряд. 2180 більше або дорівнює сумі рядків 2181, 2182 (при їх наявності) (п. 38 Методрекомедацій № 476)	Тут відображаються (п. 3.13): собівартість реалізованих виробничих запасів і НАУП; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної

		Закінчення додатку С
		<p>дебіторської заборгованості згідно з П(С)БО 10; втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем іновалюти (Лист № 5199); визнані суми економічних (фінансових) санкцій; відрахування для створення забезпечень майбутніх операційних витрат; інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, які включаються до собівартості продукції (товарів, робіт, послуг). Тут також відображаються витрати від зменшення на дату балансу чистої вартості реалізації НАУП. До цієї статті можуть довідково наводитися додаткові статті (коди рядків 2181, 2182)</p>

Розроблено автором на основі джерел: [85;86;88;91]

Заповнення Звіту про фінансові результати (в розрізі операційних витрат за елементами)

Найменування статті Звіту	Код рядка	Обороти за рахунками бухгалтерського обліку	Пояснення згідно з Методрекомендаціями № 433
Матеріальні затрати	2500	Обороти Дт 23, 91–94 – Кт 20, 21, 22, 27, 28	Відображаються витрати за матеріалами (сировиною) на виробництво, загальновиробничі, адміністративні, збутові та інші потреби підприємства. До цієї статті не включаються (п. 3.37): собівартість реалізованих товарів і запасів; витрати на виробництво продукції власного споживання; вартість поворотних відходів власного виробництва
Витрати на оплату праці	2505	Обороти Дт 23, 91–94 – Кт 66, 47	Відображаються суми нарахованої зарплати за звітний період (у т. ч. нарахований резерв оплати відпусток)
Відрахування на соціальні заходи	2510	Обороти Дт 23, 91–94 – Кт 65, 47	Відображаються суми нарахованого ЄСВ за звітний період (у т. ч. в частині резерву оплати відпусток)
Амортизація	2515	Обороти Дт 23, 91–94 – Кт 13	Відображаються суми нарахованої амортизації за звітний період. У платників податку на прибуток, які коригують фінрезультат на всі різниці, передбачені ПК, показник ряд. 1.1.1 додатка РІ до декларації за звітний період дорівнює показнику ряд. 2515 Звіту за вирахуванням суми амортизації необоротних матеріальних активів, первісна вартість яких не перевищує 6 000 грн. Такі активи для цілей оподаткування прибутку не

			<i>Закінчення додатку Т</i>
			вважаються основними засобами і не беруть участі в розрахунку різниць
Інші операційні витрати	2520	Обороти Дт 23, 91–94 – Кт 30, 31, 33–39, 47, 63, 68	Відображаються суми інших витрат, пов'язаних з діяльністю підприємства, які не потрапили до інших рядків цього розділу Звіту
Разом	2550	Сума рядків 2500, 2505, 2510, 2515, 2520	

Розроблено автором на основі джерел: [85;86;88;91]

Додаток У

Порівняльна характеристика управлінського та фінансового обліку

Ознака порівняння	Управлінський облік	Фінансовий облік
Обов'язковість ведення обліку	Залежить від рішення керівництва	Регламентується ЗУ "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"
Користувачі інформації	Обмежене коло працівників управлінського персоналу підприємства	Широке коло внутрішніх та зовнішніх користувачів
Точність інформації	Багато приблизних оцінок	Незначні відхилення у відображенні даних
Об'єкт обліку та звітності	Центри відповідальності, окремі продукти	Підприємство в цілому
Мета обліку	Надання інформації для планування, управління та контролю	Складання звітності для потреб зовнішніх користувачів
Принципи обліку	Корисність інформації для прийняття рішення	Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку
Базова структура	Залежить від поставленої мети	Балансове рівняння: Актив = Капітал + Зобов'язання
Вимірники в обліку	Грошові, натуральні, трудові, якісні	Грошові
Частота подання звітності	Залежить від потреб управління (частіше – щоденна, щотижнева, щомісячна)	Квартальна і річна
Строки подання звітності	Оперативно	На вимогу користувачів або у встановлені законодавством строки
Ступінь відповідальності за помилки в обліку	Дисциплінарна (догана, зауваження тощо)	Адміністративна відповідальність
Елементи методу обліку	Не обов'язково – рахунки, подвійний запис	Всі елементи методу: рахунки і подвійний запис, документація і інвентаризація, оцінка і калькуляція, баланс і звітність
Ступінь відкритості інформації	Інформація має конфіденційний характер	Інформація є відкритою, публічною
Порядок розрахунку фінансових результатів	В залежності від мети обліку розраховують прибуток або маржинальний доход як результат діяльності конкретного центру відповідальності	Прибуток відображається на рахунку прибутків та збитків як фінансовий результат від усіх видів діяльності підприємства за звітний період

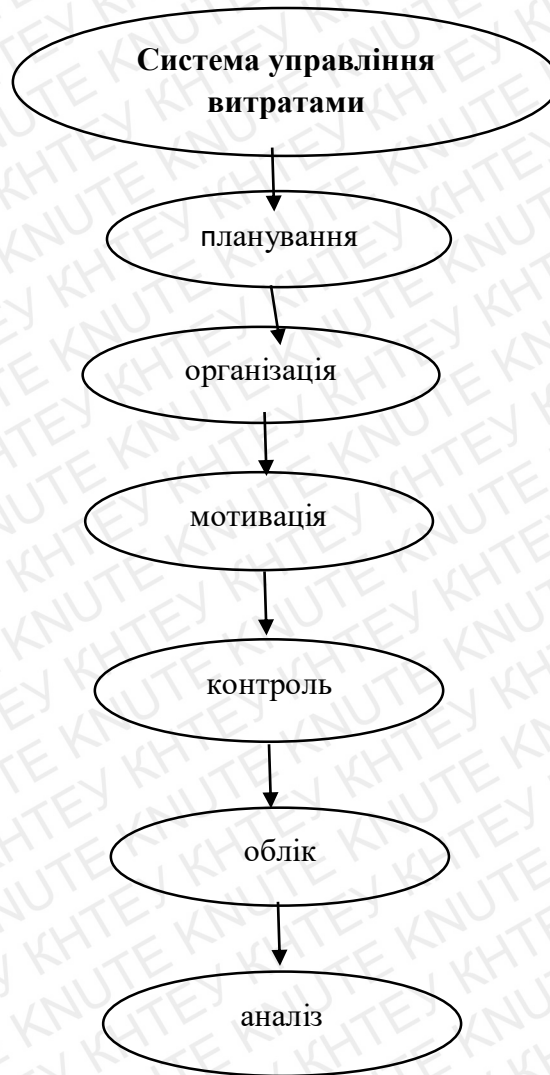
Систематизовано автором на основі джерел: [92-93]

Завдання які вирішує система управління витратами

Джерело: розроблено автором

Складові системи управління витратами

Джерело: розроблено автором

Характеристика методів обліку витрат

Метод	Характеристика
Позамовний	Застосовується під час різноманітної діяльності підприємства. Затрати «збираються» за конкретними замовленнями, партіями або договорами.
Попередільний	Застосовується під час масового виробництва однорідної продукції. Середні затрати на одиницю продукції визначаються діленням загальної суми затрат на кількість виробленої продукції
Попроцесний	Застосовується у таких галузях, як вуглезнадобувна. Особливістю підприємств цих галузей є те, що витрати на виробництво узагальнюються в реєстрі бухгалтерського обліку загалом по процесу і діляться на кількість продукції, а також їм притаманна відсутність незавершеного виробництва.
Нормативний	Затрати обліковуються за встановленими нормативами, а собівартість продукції калькулюється ще на стадії планування виробництва. Метод дає змогу вести точний аналітичний облік і за відхиленнями фактичних затрат від нормативних контролювати загальну собівартість продукції

Джерело: розроблено автором

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор по виробництву

**Акт витрат сировини, матеріалів, напівфабрикатів та допоміжних матеріалів
на виробництво упаковки для продуктів харчування Slim®**

(вид продукції)

у кількості 1000 упаковок за жовтень 20__р. згідно з технологічною картою №

№	Найменування сировини та основних матеріалів	Од. виміру	Норма витрат на одиницю (1 уп.)	Витрати на випуск 1000 уп.	Ціна, грн	Сума на випуск по нормі, грн	Фактичні витрати на випуск	Ціна, грн	Сума на випуск фактично, грн	Відхилення		Причина відхилень
										перевитрати	економія	
1	Поліетилен	см2	10x50	10 000x 50 000	15,20	15 200,00						
2	Картон	см2	10x50	10 000x 50 000	0,40	400,00						
3	Алюмінієва фольга	см2	10x50	10 000x 50 000	6,20	6 200,						

Майстер _____

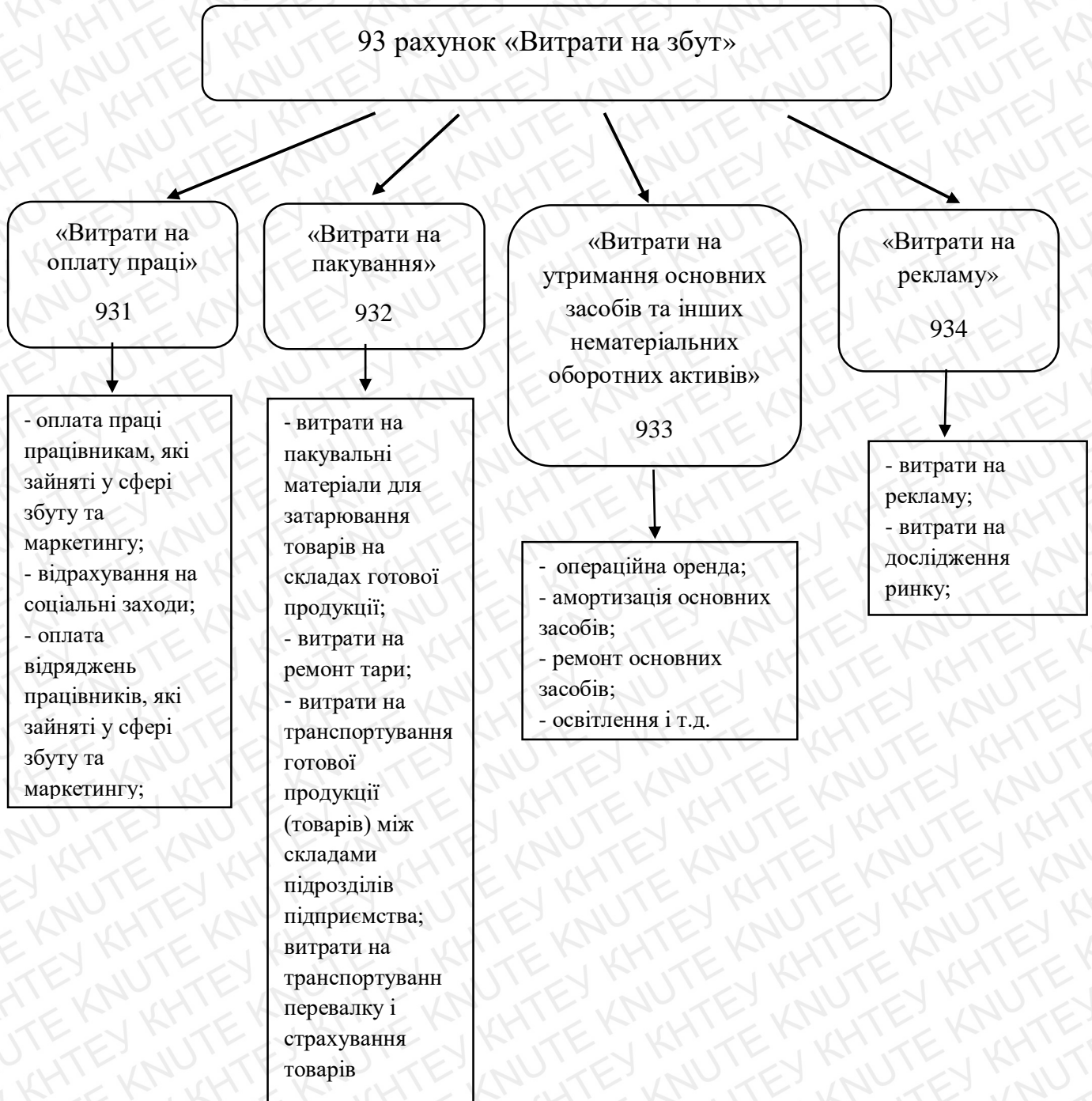
Акт перевірів бухгалтер _____ Звіт затвердив головний бухгалтер _____

Облік витрат на рахунку 23 за видами продукції

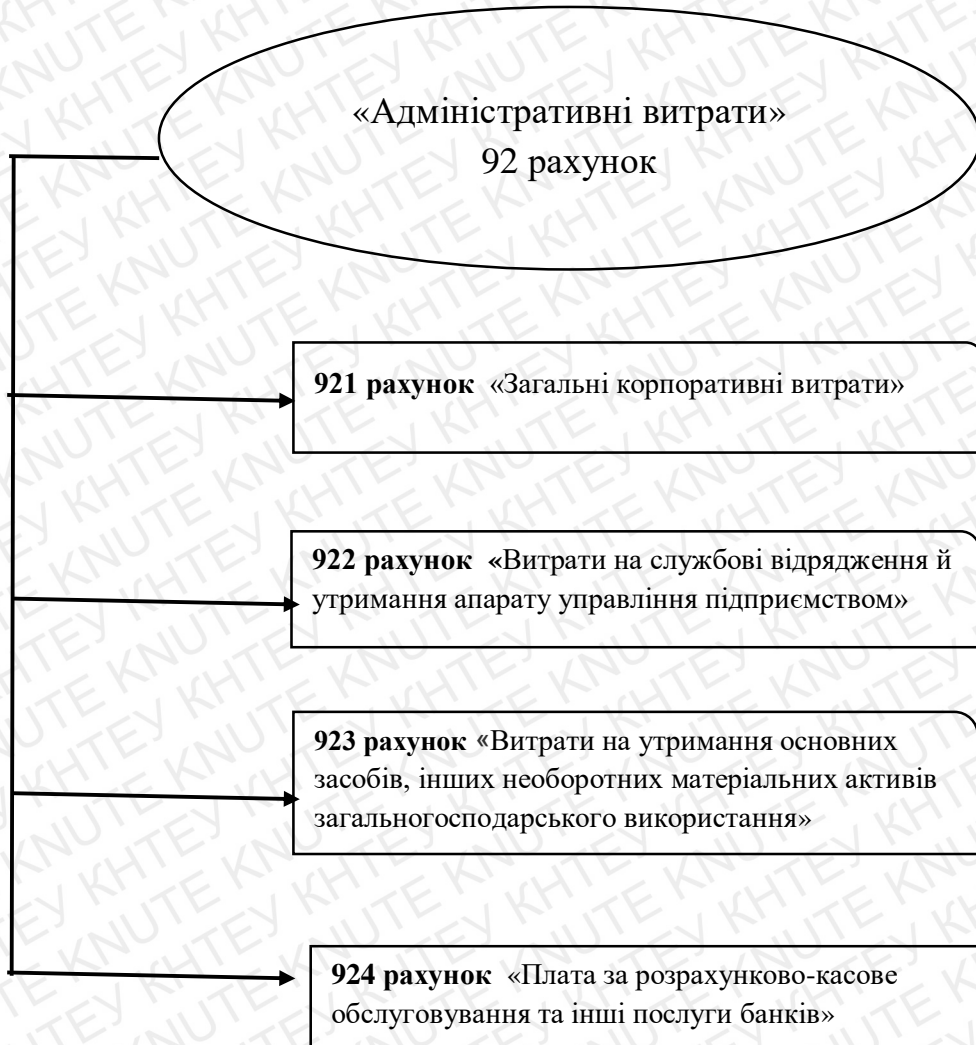
Субрахунки для обліку витрат	Вид продукції, який виробляється на підприємстві «Елопак-Фастів»
231	упаковка для продуктів харчування
232	пакувальні лотки
233	кришки для посуду
234	тара багаторазового використання
235	плівка пакувальна рулонна полімерна

Джерело: розроблено автором

Субрахунки до синтетичного рахунку 93 «Витрати на збут»

Джерело: розроблено автором

Субрахунки до синтетичного рахунку 92 «Адміністративні витрати»

Джерело: розроблено автором

Особливості кайдзен та інновацій

	Кайдзен	Інновації
Ефект	Довгостроковий, який не помітно	Короткостроковий, вражаючий
Темп	Малі кроки	Великі кроки
Зміни	Постійні, неперервні	Різкі
Підхід	Колективний, робота в групах, системний підхід	Особисті ідеї та зусилля
Образ дій	Підтримка та вдосконалення	Зруйнувати й побудувати нове
Практичні вимоги	Потрібно мало ресурсів але багато зусиль	Потрібно великі капіталовкладення
Орієнтація на	Людей	Технологію
Критерії оцінки	Оцінюється процес	Результати з точки зору прибутку
Умови	Добре працює при повільному розвитку економіки	Ефективні при стрімко економіці яка стрімко розвивається

Джерело: розроблено автором на основі джерела 90

**Приклад подачі пропозицій працівником щодо покращення роботи
основного засобу на підприємстві «Елопак-Фастів»**

ІПБ працівника: <i>Котенко А.В.</i>		Посада: робочий, службовець, бригадир, менеджер, начальник цеху, механік, майстер і т.д.			Об'єкт до якого відноситься покращення <i>Бетонна ступінь</i>		
Єрсія до				Єрсія після: <i>Бетонна ступінь</i>			
Метод вдосконалення: <i>Використання металу</i>		Метод після вдосконалення:			Проблема: <i>Високий вартість, довгий термін виготовлення</i>		
Проблема: <i>Недостатність стійкості повітряного металу на висоті виготовлення</i>							
Оцінка	Незначна	До десятої степені	Знання	Високої степені	Яркі визражена	Розрахунок економічного ефекту	
А. Творчий підхід	0,1	2 4 6	8 10 12	14 16	18 20		
Б. Оригінальність	0,1	2 4 6	8 10 12	14 16	18 20		
В. Застосовність	0,1	2 3	4 5	6 7	8 10		
Г. Загальний ефект	0,1	2 3	4 5	6 7	8 10	Є <i>46</i> Сума балів	
Е. Позиція яка підходить		Робочий	Службовець	Бригадир	Майстер і вище	Загальна сума бал. (А+Б+В+Г)*Е <i>16+20+18+18=72</i> <i>72*0,1=7,2</i>	Замітка експерта по результатам розгляду
Власне робоче місце	Висока	-	0,5	0,5	0,3		Підпис: <i>Толі</i>
	Середня	1,0	0,8	0,7	0,5		
Низька	1,0	0,9	0,9	0,7			
Інше робоче місце		1,1	1,0	1,0	0,9		
Дата		Код робочого місця			ІПБ <i>Котенко А.В.</i>		
<i>19.05.19</i>		<i>100014</i>					

Джерело: розроблено автором

Характеристика пакувального обладнання «Бета Флоупак»

Модель	БЕТА-ФП 450	БЕТА-ФП 600
Кінематична продуктивність, пакет/хв	40	40
Довжина продукції, що пакується, мм	40-700	40-700
Ширина продукції, що пакується, мм	20-200	20-280
Висота продукції, що пакується, мм	1-120	1-120
Ширина плівки, макс.мм	450	600
Зовнішній діаметр рулону плівки, мак., мм	350	350
Електроживлення, В	380	380
Встановлена потужність, кВт	4,2	4,8
Робочий тиск зтисненого повітря, бар	6	6
Споживання зтисненого повітря, мак,л/цикл	3	3
Габаритні розміри ,мм	3600x1000x1800	3600x1000x1800

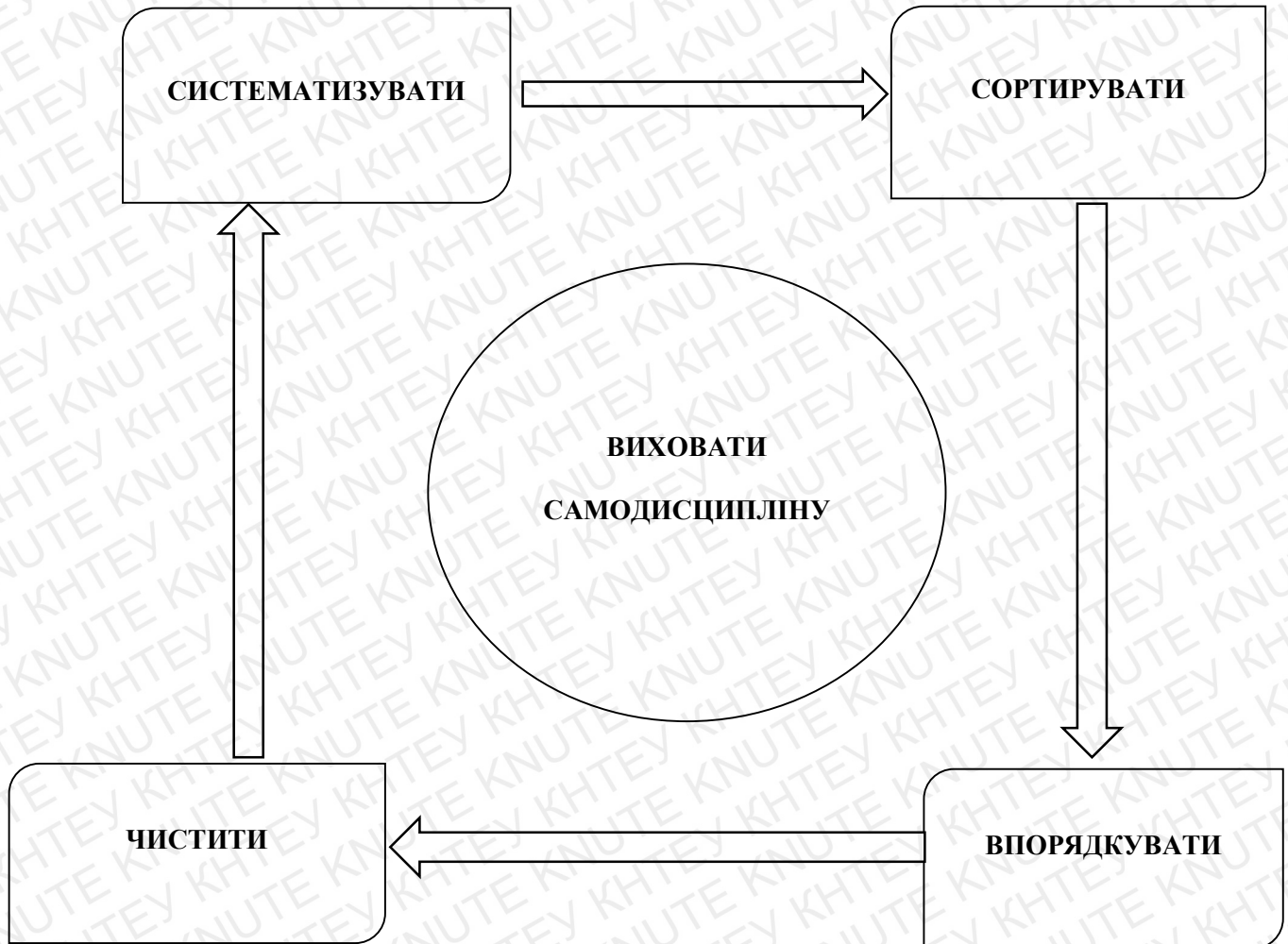
Джерело: розроблено автором

**Техніко-економічні розрахунки очікуваного економічного ефекту,
який буде отриманий в результаті впровадження методики**

Показник	Значення до введення технології	Значення після введення технології
Тиск стиснутого повітря, Па	600 000	216 000
Витрати стиснутого повітря, л	1440	518,4
Виробіток, шт/день	19 200	19 200
Ціна 1м3, грн	0,6	0,6
Витрати стиснутого повітря, грн	6415,75	2309,67
Витрати електроенергії, кВт	$4,2 \cdot 8 = 33,6$	$1,47 \cdot 8 = 11,76$
Витрати електроенергії, грн	$33,6 \cdot 63,06 = 2118,81$	$11,76 \cdot 63,06 = 741,59$
Витрати електроенергії за місяць, грн	$2118,81 \cdot 21 = 44\ 495,01$	15 573,29

Джерело: розроблено автором на основі джерела 90

П'ять кроків 5S

Джерело: розроблено автором на основі джерела 90

